Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 7-ГО МАРТА 1912. ЧИСЛО 10. | VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, MARCH 7, 1912. No. 10.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Розмет за місяць марець 1912 р.

Розхід за місяць марець єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки каліцтва.

196.	Пращак Іван . . .	$1000.00
28.	Гевко Тимко . . .	1000.00
162.	Євчин Ілько . . .	1000.00
65.	Гудак Іван	1000.00
28.	Романик Семен . .	1000.00
114.	Рошко Василь . . .	1000.00
74.	Павчо Гриць . . .	1000.00
14.	Хромоґа Павлина . .	1000.00
158.	Семенчук Василь . .	1000.00
40.	Нусь Антін	1000.00
133.	Садовський Іван . .	1000.00
152.	Копач Анна . . .	1000.00
1.	Кеба Іван	1000.00
274.	Семфак Василь . .	1000.00
20.	Дзіяк Іван	1000.00
190.	Гудак Марія . . .	1000.00
97.	Сеньчак Іван . . .	1000.00
121.	Кушнірак Анна, жена Юрія	400.00
152.	Калвін Михайло, муж Марії	400.00
191.	Роман Текля ж. Іосифа	400.00
66.	Туз Іван муж Марії .	400.00
2.	Маційовський Теодор	100.00
16.	Гудак Френк	100.00
35.	Копцяла Яким . .	100.00
37.	Кавулич Матвій . .	100.00
58.	Пиш Гаврило . . .	150.00
233.	Цебрик Василь . .	100.00
237.	Саноцкий Іван . . .	100.00

Разом виплачено запомог	$19.350.00
Платня гол. урядників за місяць марець . . .	270.00
Адміністр. Союза за місяць марець	215.21
Засіданє Контр. Комісії .	256.48
II га часть за Календар Р. Н. Союза	700 00
Весь розхід виносить	$20.791.69

Розмет платить 12.341 членів на ціле посмертне (кождий по 1.57 дол.) і 1834 членів на пів посмертного (кождий по 79 центів).

Крім того кождий член платить за орган „Союза“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі, на Фонд Еміграційний по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.75 дол., а на половину посмертного 97 центів.

Д. Капітула, предсідатель,
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

Новинки.

¶ Засуд в справі утечі М. Січинського. На днях 16, 17, 18 і 19 лютого с. р. відбула ся в Станиславові розправа проти мнимих виновників чи навіть помічників утечі Січинського з тюрми. На лаві обжалуваних засіло пятьох дозорців: Іван Нуда, Ізидор Тарнавський, Кароль Маляж, Антін Цєслікїв і Гнат Котюшко. До розправи покликано було 53 сьвідків, які однак про утечу Січинського або нічого не знали, або дуже мало. В виду того розправа не висьвітлила нічого і обжалуваним вини не доказала. Та помимо того двох дозорців засуджено: Івана Нуду на 4 роки, а Ізидора Тарнавського на 3 роки, обох на тяжку вязницю з постом і твердим ложем що місяця. Решту обжалуваних трибунал увільнив. Докладнійше про сю розправу напишемо у слідуючім числі.

¶ Нове банкротство. До окружного суду Злучених Держав (United States District-Court) в Ню Йорку внесено повідомленє про банкротство Моріца і Макса Розет. Moritz Rosett і його син Max є приватними банкирами і корабельними аґентами. Батько з сином провадять інтерес під фірмою M. Rozett при улиці Либерти ч. 114 в Ню Йорку, а крім того мають єще свої осібні бюра в Jersey City, N. J., Perth Amboy, N. J., Wilkes Barre, Pa. і Youngstown, O. Судія Джордж Голт настановив куратором (ліквідатором, receiver-ом) позіставшого майна банкирів Йосифа М. Конкліна, контрольора банків в Ню Джерзи, з порукою $25.000. Банк Розета в Перт Амбою зістав замкнений дня 4-го с. м., а того самого дня пізним вечером зачинено також банк в Джерзи Сіти. На банк перт-амбойський зробили депозитори рун ще перед пяти днями. Виплачено людям за той час поверх 50 тисяч долярів, нарешті гроший забракло. В середу рано на дверях банку в Джерзи Сіти знайшли люди оповістку ліквідатора (receiver-a), а на тій оповістці повідомляєть ся пошкодованих, щоби зі всякими банковими чи шифкартовими справами відносити ся на адресу: Joseph M. Conklin, c|o Olcott, Gruber, Bonynge & McManus', 170 Broadway, New York City. В банках Розета складали свої ощадности переважно Мадяри і Славяни. Кажуть, що самі лишень Русини мали в банку джерзисітськім 150.000 долярів. Секретар австро-угорського консуляту, п. Александер Грау-Вандмаєр, довідавшись про упадок банку Розета, забажав помочи нашим людям і просить нас оповістити слідуюче: Хто з австро-угорських підданих має якінебудь претенсії до банкира Розета, і є в посіданю якихнебудь посьвідок, квітів, книжок, взагалі писаних документів, нехай зголосить ся листовно або особисто на адресу: Imperial and Royal Austro-Hungarian Consulate General, 123 East 17th Street, New York City. Урядові години від 10. перед полуднем до 2. пополудни.

¶ Із страйкового терену в Лоренс. Дня 4. с. м. одна тисячка із страйкуючих 18 тисяч ткачів вернула до роботи, бо властителі ткалень піднесли платню о 5 процент. Arlington Mill заповів, що приймаєть ся робітників на нових умовах лише до середи (6. с. м.), а відтак не може управа сеї фабрики ручити, чи когонебудь допустить ся до роботи. Окрім сеї одної тисячки, оставші робітники страйкують дальше і збирають всі свої сили, щоби поконати завзятість та впертість богатих фабрикантів.

¶ Щасливий упадок. Джон Фрідель був занятий витяганєм будівельного матеріялу за помочию бльоків. Сю роботу він робив на 21-шім поверсі нового нюйорського ратуша, який тепер будуєть ся. Вихиляючи ся занадто по шнур з витягненою в гору величезною брилою ґраніту, Фрідель стратив рівновагу і впав. Спадаючи в долину, ухопив ся по дорозі за линву від бльоків і хвильку повис у воздусі. Відтак почав прудко спускати ся по сій линві в долину і так найшов ся на висоті 6-ого поверха. У тім місци находив ся на линві грубий вузол (ґуз). Сей вузол був причиною, що руки спадаючого зімкнули ся з линви і він почав знова летіти мов колода в долину. І єще раз поталанило Джонови вхопити в руки ввисаючу линву. Зсунув ся по ній аж до її кінця, що находив ся 30 стіп над землею, а звідси упав на хребет і лежав кілька мінут непритомний. Збігли ся сейчас його товариші робітники і стали оглядати Джона. Показало ся, що окрім невеличкого скалїченя в палець, упавший з гори робітник був зовсім цілий і здоровий. За те його рукавиці подерли ся від шнура, по якім зсував ся, на дрібні стряпки. Дорога, яку перелетів щасливий в тім случаю Фрідель, виносила округло 280 стіп. Подія неймовірна, але правдива. Джон Фрідель буде мабуть памятати який „руський місяць“ свою воздушну подорож.

¶ Щастє в упадку. Місс Кора Чандлер з Елмсфорд була калікою через пять літ. Перед пяти роками вона робила в фабриці і одного разу її ліва рука дістала ся між машинове колесо. Дівчина витягнула вправді руку цілу, але звихнену, бо в самім лікти вискочила із ставу кістка і через те рука була неначе мертва, бо дівчина не могла її навіть піднести, ані рушити нею. Ононді місс Чандлер упала на леді і звихнула хору руку вдруге, але так, що вивихнена колись кістка найшла назад на своє місце. Дівчина почала рукою рухати і ущасливлена сим упадком, побігла швидко домів, звістити про се своїх родичів.

¶ Перла в горлі. На пароплаві „Оцеана“ була минувшої неділі між иншими пасажирами місс Бессі Свіфт з Сінсінаті, Огайо. На вечеру веліла собі подати шість устриць. Зараз першою устрицею, яку вложила в уста, почала давити ся. Завізвано сейчас корабельного лікаря, а той ударив кілька разів давлючу ся панну в карк. З її горла вилетіла перла величини доброї фасолі і панна Свіфт була уратована. В пятьох позісталих устрицях знайшла щаслива місс ще три перли. Найбільшу з тих перел, саме ту, котрою мало що не удусилась, подарувала лікареви Розенберґови за уратованє житя, а три инші сховала до своєї торбинки. Пасажири, що були сьвідками сеї події, кинули ся зараз до устриць і почали їх консумувати цілими тузинами в надії, що знайдуть перли, подібно як місс Свіфт. Та ба, не кождий має однакове щастє. Захланні людиска зїли кількасот устриць, але не знайшли в них нічого.

¶ Катастрофа в кінематоґрафічнім театрі. Підчас одного представленя в кінотеатрі (moving pictures) у Букарешті (Румунія) попсуло ся щось-там у електричнім осьвітленю і вибухла пожежа. В одній хвилі ціла велика саля почала горіти, а між зібраною на представленю публикою повстало страшенне замішанє. Всьо тиснуло ся до виходу. Богато жінок умліло і попадало без чутя на підлогу горіючої салї. Богато дітвори страшно потолочено. Троє дітий роздушено на смерть, бо кожда доросла людина думала тілько про свій власний ратунок, а всьо, що було слабе і стояло на перешкоді сильнійшому, брано без вибору під ноги. Одна учителева з великого жалю за своєю одинокою донечкою, що згинула підчас сеї катастрофи, збожеволіла. Властитель театру зараз по катастрофі застрілив ся.

ДОПИСИ.

З Jersey City, N. J.

Майже в кождім числї ,,Свободи" читаємо дописи з поодиноких місцевостий, з яких то дописий легко нам довідати ся, як то там або там люди проживають в темноті, через те, що не мають нїякої орґанїзації; а хоть є може посеред них яка просьвіта, то знова нема їх кому до орґанїзації завести, до неї намовити, і показати їм дорогу, як в орґанїзації працювати. Через те власне, що люди, будьто через несьвідомість, будьто через лїнивство від орґанїзації відтягають ся, є у нас вразї якихсь нещасть в родинї, стілько плачу, горя, ридання, наріканя і т. д. От припустім умре батько або мати, остають діточки, тай не мають навіть за що того члена родини похоронити, і мусять десь або пожичати на похорон, або таки йти попросту від хати до хати і жебрати. Але за то як той тато жив, то було добре, бо порядно пив, в трунках видів своє спасенє, а притім ще по сальонах викрикував на орґанїзацію неможливі річи. Таке саме дієсь і в нас, в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Є вправдї у нас аж три відділи Р. Н. Союза, однак в порівнаню з числом Українцїв мешкаючих в тім містї, то абсолютно за мало. Єще богато а богато є тут Українців таких, що відсувають ся за десяту межу від орґанїзації, попросту не хотять розуміти, що то є та орґанїзація.

Дальше треба вдаритись в груди і щиро признатись, що хоть ті відділи уже істнують, то все таки робота там так не іде, як повинно би бути. Ограничають ся там лиш на плаченю місячних вкладок, але щоби заняти якесь становище в справі просьвітній, сего нема; правда, се одно треба признати, що від часу до часу устроюють.... баль. От і цїла просьвітна робота. Люди як сиділи так сидять в темноті, і коли прийде тому конець не знати!

Однак на щастє знайшлось кілька одиниць, що постановили завязати товариство, яке би в першім зглядї давало членам поміч матеріяльну, а опісля і моральну та просьвітну; і заложили **„Товариство Українських Соколів"** в Джерзи Сіти, Н. Дж., відділ 170 Руського Народного Союза. Найбільше положив заслуг около його заложеня наш многозаслужений і чесний патріот, д. Стефан Милянович.

,,Товариство Українських Соколів" взяло собі за мету: ширити між українським народом просьвіту, подавати своїм членам поміч матеріяльну, виучувати своїх членів фізичних вправ і т. д. Постановило взоруватись на роботї українських Соколів в старім краю.

Зараз по завязаню ,,Товариства Українських Соколів" зачало щось виходити на верх. Знайшли ся людцї, які побачивши, що заложило ся просьвітне товариство пустили цїлий апарат в рух, щоби тілько се моледеньке товариство розбити і ужили до сего як найпідлїйших способів, а іменно, пустили поголоску між несьвідомий нарід, що се товариство польське, що Соколів руських нема. До чого то може довести низька зависть! Та мимо того всего товариство хоть істнує допера чотири тижні, а уже — слава тобі Господи — учать ся члени театрального представленя, та незадовго возьмуть ся до иншої роботи... Бо підвалини, що заложено під нове товариство є тверді.

А ви, хлопцї-молодцї, не слухайте нїяких ,,Юдів", котрі занимають ся такого рода аґітацією. Ми не хочемо і не будемо шкодити нїякому товариству, та будемо стреміти тілько і виключно тілько до просьвіти. А хто то є ті соколи, то всякий місто вититрати бари, нехай візьме лиш книжочку в руки та прочитає, то певно о всїм довідає ся!

Тож вперед хлопцї! Вперед з піднесеним чолом! Гуртуймось всї як один муж під наш щиро український прапор ,,Сокола-Батька" в Джерзи Сіти, Н. Дж. — Гаразд!

Сокіл.

З New York, N. Y.

З поміж руських товариств, котрі знайшли поміщенє в гали церковній при 7. улици, читальня імени Тараса Шевченка спала до недавна сном блаженних і дала випередити ся другим товариствам, як ,,Українському хорови" і ,,Кружкови драматичмому". Вкінци однак і читальня пробудилась з того тяжкого сну і нинї вже можна мати повну надію, що се товариство стане незабаром огнищем культурно-просьвітного руху і житя тутейшої руської громади. І так дня 28 січня с. р. урядила читальня перші товариські сходини, з відчитом Кнїгінїцького ,,Про стан нашого шкільництва в Галичинї", деклямаціями, сьпівами і образами сьвітляними, на котрих однак на жаль зібралось було відповідно досить мало цікавих; а шкода, бо з відчиту п. Кнїгінїцького можна буто довідатись богато цікавого і поучаючого. За то на других сходинах, уряджених читальнею дня 18-го лютого заповнилась вже була велика галя церковна майже по береги і се власне єсть найлїпшим доказом, що наші Русини зачинають вже інтересуватись вечерками читальняними та є повна надія, що заінтересованє то буде зрастати. Дай Боже! На програму тих вечеринок склали ся 1) відчит п. А. Вали ,,Про будучність і економічне положенє Русинів в Америцї", 2) Деклямація п. Казїмірова, 3) хор мішаний: ,,Чом річенько домашная", 4) Деклямація маленької школярки, п. Юрчаківної: — Франка ,,Пробудись, встань народе", 5) Хор мужеський: ,,Туман яром котить ся", 6) Деклямація п. Катерини Бартошек, Сопранівський Шевченкови: ,,Зійшов місяць з над могилки" і 7) Дуже удатні і добірно вибрані образи сьвітляні.

П. Вала в своїм відчитї представив в коротцї що і як Русини мають починати в Америцї, аби придбати собі відповідне їх числу становиско і добрий матеріяльний бит. — Радив отже, щоби Русини американські ставали ся тутейшими горожанами (сітізенські папери), просьвічувати ся і і на ріжних полах орґанїзували ся. Чого не вдїє один чоловік, то легко виконає орґанїзація хотяйби з кількох одиниць зложена. Перестерігав перед льокованєм через Русинів гроший в приватних банках, або у приватних людий, а радив складати ощадности в почтових касах щадничих, або инших т. з Savings-банках зістаючих під контролею держави. Радив дальше творити спілки в цїли арендованя домів, старати ся о даремні фарми по 160 акрів (Homestead) котрі суть ще до тепер до роздання в кождім стейтї, крім Ню-Йорського і Тексас, закладати спільними фондами ріжні стори, котрі приносять при належитім провадженю величезні доходи, купувати льоти. фарми і доми в місцях приступних і рухливих, а передовсїм учити ся і образувати ся нам самим і дбати аби наші дїти відповідно образували ся і користати з нагод науки, які нам дає Америка.

Рівнож піднести належить дуже добру деклямацію П. Бартошек; спосіб виголошеня і дикція вже нинї дають запоруку, що П. Бартошек при добрій воли і дальшій систематичній праци, вже в короткім часї може стати дуже доброю декляматоркою.

Дня 3. марта с. р. урядила знов читальня великі вечерницї о дуже красній програмі з відчитом п. Кнїгінїцького: ,,Історія північної Америки". В недалекій будучности відбудуть ся знов великі вечерницї Шевченківські, о чім однак вже пізнїйше.

Присутний.

З Northampton, Pa.

Довший час не було чути про наш плейз, начеб всяке житє народне в нїм завмерло. Але коли приглянемо ся з близька, побачимо, що то житє розвиваєсь доволї гарно.

В минувшім роцї відбулось у нас кілька величавих віч, та аматорських представлень. З віч були звіти, а про представленя нїхто анї словом чичирк. А вжеж таке представленє, як ,,Украдене щастє", заслугує хотьби на короткеньку згадку. Само представленє удалось чудово. Найважнїйші ролї були віддані аматорам, котрі перший раз виступали на естраду, а мимо того дуже влучно їх відіграли та на загальну просьбу народа повтаряли його кілька разів.

Богато праці коло представленя а за се йому новне признанє, положив п. Павло Чичота, будучи тодї місцевим дякоучителем.

З найважнїйших роль, на перше місце вибились отсї аматори: п-на Марія Мишко, п. Іван Стецїв і п. Петро Будзан. Ті аматори помимо тяжких роль, так красно і бездоганно з них вивязались, що аж шкода, що так марнують ся їх талани, колиб вони могли принести нашій народній сценї не малу користь.

Дня 18. лютого 1912 р. відограв наш кружок аматорський мельодраму ,,Убійники". Про зміст сеї мельодрами не буду говорити, бо в 8-ім числї ,,Свободи" була подана маленька рецензія тої штуки. Оцїнкою виведеня сеї штуки на сцену довго часу забирати не буду, бо читачі може знайдуть в часописи щось цїкавійшого і більше користного для себе.

Загально представленє випало добре. З поодиноких роль, перейду лиш найважнїйші. Війта, Гарасима Деруна відограв Іван Стецїв. Відданє тої ролї було добре, але ще не так, як воно повинно бути. Не вина се аматора, бо причина лежить в тім, що роля не надавалась йому, а відповіднїйшого аматора, як досьвід дотепер показав, не було. Ролю війтихи, Гаськи, відограла п-на Ксеня Деревєнна. Та дївчина як перший раз на сценї, відограла свою ролю дуже добре. Сьміло і різко говорила, як пристоїть війтисї. Її треба ще з два рази виступити, а стане дуже доброю аматоркою. Ролю Гриця відограв Николай Казїмірок. Свою ролю віддав дуже добре; слїдно було буту богацького сина. Приймака-сироту обняв Гриць Яремко. Ся роля мала більше вимог, доброго голосу і талану драматичного. Гриць Яремко свою ролю вповнї опанував. Посїдає милозвучний тенор лїричний і неаби який талан драматичний. Хто сеї ролї гаразд не розумів, міг віднести враженє, що аматор зле вивчив ся своєї ролї. Власне через ті задуми, начеб говорив про свою ревну любов до Марійки, а зі взгляду на убійство Якова — вказував на свою невинність в тім чорнім дїлї. З лиця аматора пробивалась та незавидна доля сироти — словом, ролю свою опанував цїлковито. Ролю Якова обняв Михайло Голуб. Зі всїх дотеперішних роль в минувших представленях, тим разом найкрасше вивязав ся. Рухи і виговір були цїлком трафні і він робив справдїшнє враженє характерного чоловіка і доброго батька своїй дитинї, Марійцї. Настю, матїр Марійки, відограла п-нї Катерина Яремко. Та жінка віддала свою ролю чудово. Тонація виговору і ґестикуляція були так знамениті, що з поміж аматорок належить ся перше місце її. Своєю участию дала красний примір всїм другим жінкам і дївчатам нашого плейзу, що не встид але честь і пошану серед людий приносить жінцї чи дївчинї, коли вона впишесь в кружок аматорський. Тим дає доказ, що належить до женщин просьвічених, за що її честь! Ролю Марійки обняла п-на Юлія Жовта. Свою трудну ролю відограла трафно, лиш до сьпіву її голос трохи за слабий; але се був виплив трівоги, бо перший раз була на сценї. Коли більше осьмилить ся з естрадою, то й голос доповнить ся. Жида-шахрая відограв Захар Гуцайлюк. В своїй роли показав великий талан аматорський. Будь-що-будь жида добре відограти, се річ не легка. Сей аматор кромі приписаної ролї, багато додавав своїх власних — а дуже трафних ,,віців", — справдї показав правдивий український гумор. Цїла галя ходила від сьміху. Хто може подумає, наш нарід як лиш побачить на сценї старокраєвого клапцюха, то вже доволї сміється. То правда, але хотяй би був й найострійший критик, мусїв би признати, що роля була віддана дуже красно. Шкода лише, що такі красні сили марнують ся в тяжкій працї американських капіталїстів. Другі доповняючі ролї були також добре виконані, а брали участь слїдуючі: Григорій Михалїцький, Тимотей Тимошек, Томко Бозко, Ілько Охоцький, Ілько Назар, і другі. Немало положив труду коло представленя Григорій Михалїцький, теперішний дякоучитель. Тих кілька слів оцїнки про представленє. Треба признати, що й нарід зачинає щораз більше любуватись в народних виставах, бо з кождим представленєм чимраз більше приходить, отже й труду не жаль.

Гість.

З Youngstown, O.

Зі всїх плейзів американської Руси доносять до часописий, як наші Русини проживають.

Тож і у нас, в Юнґставн, О., проживалобись незгірше, лиш коб трохи більше просьвіти. А так, уся наша руська молодїж блукає як вівцї по анґлїйських підрядних театрах, бо не має де сходити ся на науку.

Тому час би уже був подбати і нам та збудити наш нарід з твердого сну. І чи не добре булоб, любі Братя і Сестри, зійти ся хоч раз усї і порадити ся, щоб наш вік молодий не переходив марно, щоб ми усе не були темні та послїдні.

Подивім ся по другий плейзах молодїж гуртуєть ся і учить ся всїляких театральних представлень і концертів. А у нас всї гроші тратить ся даремно та прогулює ся. Тож жваво хлопцї і дївчата до дїла, аби почув увесь руський нарід, що у нас єще руська кров грає. Покажім, що ми потрафимо оцїнити тих людий, котрі тілько труду положили а може і житє своє поклали, аби народ привести до просьвіти. Нехай другі народи научать ся нас цїнити і поважати. Нуж хлопцї і дївчата до дїла, бо уже приближає ся весна. Нехай наша просьвіта з початком весни пічне ся розвивати, як дерева, котрі в зиму спали а на весну будять ся та пускають свої парістки. І ми возьмім собі приклад з того дерева, та тепер з початком весни, зробім хоч одно представленє в Юнґставн, щоби усї Русини дізнали ся, що тут руський народ живе. Тож жваво хлопцї і дївчата до дїла, поки єще час. Нехай пропаде від нас незгоди проклята мара а нехай зацвите мир і згода.

Р. Гіл.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

КОЗАЦЬКА ПОМСТА.

Оповіданє з козацької старовини.

(Дальше).

Я прийшов з тобою розплатити ся за тих мучеників... Правда, пане, що я добре справив ся? Коли тобі собачки жаль, то вона там під муром без голови, а впрочім ціла. А твого синка таки не віддам.

— Гей, служба! верещав черевач... ловіть харциза, нагороду велику дам!...

Надбіг на той крик огородник з помічниками, а льокай побіг до замку людий приликати.

— Не роби дурниць, пане, каже Карпо... я не шляхтич, дітий вбивати не буду... А коли-б ти наважив ся мене ціймати і його з рук видерти, то кленусь Богом, що живих нас не дістанеш... Та менї ніколи довго балакать. З тобою, пане, ми ще побачимось. А потім слові бувайте здорові!

Карпо обернув ся і шубовстьнув з високого муру в воду, держачи кріпко хлопця в руках...

Пані обомліла. Пан дер собі волося з голови в розпуці.

В замку настала страшна метушня. Ніхто добре не знав, що стало ся. Чути лише було врвані слова, що Стасл гайдамаки вкрали...

Паню занесли обомлілу до замку, куди згодом і пан прийшов. Гості кинулись до зброї. Каштелян приказав сїдлати коні і ладив ся пустити погоню за злодіями.

Та ще заки зібрали ся і виїхали з замкової брами, пані отямилась, вибігла на подвіре замкове і стала їх спиняти. Вона небога толкувала усім, що коли-б харцизів і зловили, то се певна смерть для її дитини, бо вони її живої не пустять.

Пан з першу перечив ся. Хотів сам їхати з жовнїрами.

Він волів бачити одинака мертвим, чим між гайдамацтвом, яке буде над його дитиною знущати ся. Тоді один з гостий пояснив, що козаки з малими дітьми дуже ніжно поводять ся. Коли дитина жива буде, то згодом буде її можна відшукати, а так через погоню нїчого не вдїсть ся, бо козаки живої дитини не віддадуть. Можна навіть окликати добру нагороду, окуп. Так радив один бувалий шляхтич, і се помогло, бо погоні більше не посилали.

Розуміє ся, що по тій страшній пригоді про забаву ніхто не гадав, і гості порозїздили ся, оставляючи Овруцьких в тяжкім смутку.

IV.

Пан Овруцький розіслав зараз гонців по цілій Вкраїні, що хто би привів йому його синка цілого і здорового, то пан заплатить за нього тільки дукатів, скільки він заважить.

Від тепер на замку в Красноставцях усе перемінило ся. Паньство не приймали гостий. На замку залягла тишина. Відправили військо, музикантів і сьпіваків.

Служби остало лише тільки, щоб в пригоді можна оборонити ся та обслужити гармати. Пан Овруцький примарнів, не брала ся його ні їда, ні сон, ні забава.

По цілих днях ходив засумований мов хмара по пустих покоях, по огороді, де любив в добру погоду пересиджувати на самоті, особливо в тім місци, де счинило ся таке нещастє. Говорив мало, до нїчого не мішав ся. До себе нікого не припускав. Часами брала його страшенна лють. Тоді реготав ся, бив кулаками в стіл, або в стїну і проклинав гайдамаків. В таку хвилю небезпечно було до нього зближати ся.

Від тої переміни Красноставчанам стало трохи лекше жити. Не було на замку тілько дармоїдів, то і видаток був менший.

Знову-ж пані Овруцька замешкала в одній комнаті замкової вежі і звідси дивилась крізь вікно цілими днями на околицю виглядаючи, чи не верне її дитина. Тут її приносили їсти, бо сходити в низ вона не хотіла. Вона сидить було цілими днями в вікнї та заєдно молить ся. Се нещастє вважала вона за кару, допуст божий за ті злочини, які пополнив її муж на біднім народї. Вона їх бачила, вона їх осуджувала, та не мала сили їх спинити. Тому-то благала вона своїх мужиків, щоб не проклинали її дитини. Своє нещастє приймала з покорою, молячись Богу за здоровлє своєї дитини та о щасливий її поворот.

Обіцяна паном Овруцьким нагорода не остала без наслїдків. Згодом стали на замку зголошувати ся з малими хлопцями ріжні люди. Приходили жиди, цигани, баби, приводячи з собою малих хлопців. —

Тоді пані з бючим серцем збігала з вежі в низ. Пан виходив зі своїх покоїв, та їх надії показували ся даремними. Вкінци панови надоїли такі ошуканства і він звелїв одного жида за брамою повісити.

Одного разу устроїли пани нагінку за гайдамаками, розбили якусь малу ватагу і піймали кількох. Пан Овруцький дізнавшись про те, запросив до себе панів, угостив їх гарно, і випросив собі піймани гайдамаків, яких казав замкнути до льоху. Пан Овруцький від разу змінив ся. Став веселий, говіркий, наче-б з мертвих встав.

Коли йно гості розїхались, він вийшов на подвіре і приказав вивести вязнів. Страх, як вони виглядали: помучені, зголоднілі, окрівавлені, ледви на ногах стояли. Побачивши таких, пан Овруцький зареготав ся страшно, аж усім кров в жилах застигла. Приступив до них і став любенько, солодко розпитувати їх, звідкіля вони і чиї. В бідних людий вступила надія. Ось трафив ся добрячий пан, що їх випросив від лютих панів, а тепер на волю пустить...

Вони йому усе розповіли по щирости та стали дякувати, та благословити...

— Я вже, мої любенькі та кохані — ха-ха-ха, продумав для вас долю, хі-хі-хі, що менї ще не так дякувати мете — заручаю вам, що будете з мене вдоволені — тай знов регочеть ся...

— Кржиштоф! сюди! кликнув пан, і перед ним зявив ся дворак, що спрацював колись-то на замку ремесло ката...

— Сьогодня видерти їм по три паси з плечей — ха-ха-ха, а на завтра я опять розпоряджу...

Гайдамаки оторопіли. Такого кінця вони не сподївали ся.

В тій хвилї кинули ся на них помічники ката, поздирали з них латані сорочки, поприязували до стовпів і стали дерти живу шкуру. Роздав ся страшенний крик.

А пан собі стоїть, узяв ся під боки і регочеть ся.

Тоді стало ся щось неожиданого. Пані Овруцька дивила ся з вікна вежі і бачила усю ту роботу не знаючи з разу, до чого воно йде. Та як побачила знenавидженого Кржиштофа коло роботи, вона не втерпіла. Збігла в низ і припала до чоловіка.

— Ти нелюде, звірюко, мало тобі кари божої? Хочеш конче стягнути гнїв божий на голову нашої дитини? Я приказую, перестань, і вели тих нещасливців пустити на волю...

Вона виглядала страшно. Стояла тут второпілена з розпущеним волосєм. Очи вогнем сіяли. Дворакн не пізнали тепер сеї покірної, плачучої пані.

Навіть кат заперестав свою роботу ждучи, що буде дальше.

Пан Овруцький йно зареготав ся та викривив лице мов сатана. Він прискочив до жінки, і штовхнув її з цілої сили кулаком в груди.

— Ти гайдамацька душе, ти бестие! менї приказувати будеш?

Пані Овруцька впала горілиць на землю. Служба припала її підносити. Вона лише два рази дихнула і не жива стала. Служба охнула.

А пан Овруцький відвернув ся до ката і опять зареготав ся.

— Ти, небоже, батогів хочеш, чого став?

І знову зачала ся крівава робота серед стогону, крику і проклонів.

Паню занесли до покоїв і там її нарядили. Замковий капелян став правити молебні, а пан бавив ся гайдамаками.

Що дня вигадував нові муки. Що дня виводив їх на подвіря. Їм відрубали руки й ноги, пекли горячим желїзом. Дехто не видержав, але було таких двох, що в сам день похорону звелїв їм пан повідкручувати голови.

За жінкою він ніраз не жалував і ніхто при нїм не сьмів за доброю панею заплакати.

По похороні зажив пан опять давним житєм. Поспрошував гостий, завів військо, музику, як було колись.

Людям здавало ся, що то прорва часу, то був лише якийсь невияснений сон. І панови здавало ся, що він той цїлий час переспав безділно, а тепер начав нове, пожиточне житя.

Він лучив ся з сусїдніми панами устроював нагінки за гайдамаками. В таким поході перебував нераз кілька тижнів. В якому селї приловили Запорожців або гайдамаків, ціле село нищили, палили, людий мордували не розбираючи, старий чи молодий. Пан Овруцький поводив ся так, як пес, котрого довго держали на ланцюху, а тепер спустили.

Настали страшні часи на Вкраїні. Хто лише міг, кидав усе і втїкав в сьвіт за очи. Села пустіли і гинули.

Пани вважали за свою обивательську повинність, не противити ся, а то ще й помагали в нищеню своїх сіл, коли-б там придибано спільного панського ворога гайдамаку.

По кождім такім поході вертав до свого замку пан Овруцький з добичею. Привозив кождого разу по кільканацять повязаних харцизів, щоб відтак забавити ся, потішити ся їх страшними муками. По такім поході чути було на замку страшні стони мучених людий, а кров козацька потоками плила по замковому подвірю.

На цїлу околицю близшу і дальшу наляг переполох.

Люди бояли ся голосно говорити. Не дай Господи підслухає хто яке необачне слово, затягнуть невинного чоловіка на замок і убють киями.

Пішла проклята слава про пана Овруцького, якого звали скаженим псом по цілій Вкраїні. Люди посторонні обіздили милями, щоб оминути його селища.

Посторонних людий казав ловити і вішати. Та крівава робота виходила йому на здоровля. Він відмолодів і був румяний на лици. Був веселий і любив забавити ся.

Від хвилї, як йому хопили сина, він ніколи про нього нікому не згадував. Але видно було, що не забув про нього, бо у вільних хвилях заходив в городі замковім на те нещасливе місце, сидїв тут довгенько, брав голову між долонї і важко думав.

V.

Карпо Кожушенко скочивши з високого муру в глибокий став, зразу пішов під воду. Та зараз виплив на верх. Ножа держав в зубах, хлопця обомлілого держав лївою рукою на своїм карку, а правою рукою плив широкими плесами до другого берега. Коли змучив ся, клав ся горілиць і плив дальше, поки не добрав ся до комишу, що ріс при другім березї від ліса, і став на ноги. Він змучив ся і важко дихав. Вийшовши на беріг, застав тут вже Максима, що держав коний на поготові.

Карпо поклав обомлїлого хлопця на землю і став скоренько одягати ся. Взув чоботи і надяг жупан, не зважаючи на те, що сорочка була мокра. Приняв збрую і скочив на коня. За той час Максим завинув хлопця в кожух і подав його Карпови.

— Він либонь неживий...

— Живісїнький. Дихає як треба і серце беть ся, лише води хлиснув і обомлїв. Коби лише можна де небудь його осушити, бо то панська дитина, до такого не привик.

— За нами буде певно погоня.

— Може. Я їм сказав скачути в воду, що ні мене ні його живим не возьмуть.

Тепер погнали чвалом. Максим їхав передом, Карпо за ним. Він часто наглядав ся до дитини.

Хлопець кілька разів розплющував очи, і опять їх замкнув.

Від того трясеня на конї він закашляв ся, а відтак жбухнула з нього вода. Хлопець опять розплющив очи і заплакав, та опять попав в помороку.

Козаки гнали мов вихор. На часок лише приставали, щоб коням відпочати. Вже пішло з полудня, а лїсови кінця не було, хоч ліс з високими столїтніми дубами рідкий був і можна було безпечно проїхати.

— Де ми тепер будемо? питає Карпо, коли пристанули.

— Сього я не знаю. Та ми їдемо до схід сонця. Тут десь буде глибока балка, густо заросла деревом і корчами.

Там сидить старий Запорожець-характерник — його Охрімом Неситим звуть, і боять ся його страх.

Він, кажуть, що з нечистою силою знає ся і великий знахор.

— Лїпше знати ся з чортякою, ніж з паном Овруцьким наприклад. Менї нїраз не лячно, та коби мерщій до його зимівника добрати ся.

— Ми повинні заїхати там до вечера.

— Чи ти коли у тих сторонах бував?

— Ніколи. Об тім я розвідав ся від лїсника, що недалеко села живе.

— Ти заходив до нього?

— Тоді, як ти пішов замок розглядати, я пішов розпитати за дорогою. Щасливо я його найшов не довго блукаючи.

— Може се той самий, що мене переховав?

— Куди! того давно поховали, а сей молодий ще. Зразу мене налякав ся, хапав за пістоль. Та я заговорив до него: чи ти наш чоловік, чи ти панський пес, що на доброго козака стріляти хочеш? І він освоїв ся тай говорив зі мною по людяному. „Тікай, каже, добрий чоловіче, бо як тебе панські двораки зловлять, то голову відрубають". „Я втїчу, кажу, лише ти дорогу покажи, так щоб було де захистити ся під злу годину".

„Тут, каже, ліс рідкий бува, ніде скрити ся, та коли так добре одну днину на схід сонця прямо їхати будеш, то надибаєш безпечну балку, там хоч цїлий рік сиди. Хоч воно й не дуже там безпечно". „Чому?" питаю. „Там живе старий характерник січовик Охрім Неситий, — каже — небезпечно з ним стрінутись, бо з нечистою силою знає ся. Тобі десь так з краю часок пересидїти, щоб кінь відпочав, а відтак далї". „А чи ти його бачив? питаю. „Бачив раз, каже, та коби не довелось більше. Високий, сивий вус в аршин, чуб теж... брови мов мітли — страшний". „А ваш пан знає про нього?" „Ні. Люди об тім мовчать. Пан звелїв би його привести, а хтож би посьмів братись до нього. Він, кажуть, кого хоче, то в камінь оберне, або в скотину яку небудь. Страшна у його сила. Кажуть, що вовки до нього приходять та руки йому лижуть мов пси... Не раджу тобі з ним сходити ся, на очи йому лїзти". „Ну, спасибіг тобі за добру раду, чоловіче, здоровий будь! Менї самому з таким чортом стрінути ся ніяково. Либонь не відважу ся в сей бік до схід сонця. Та, будь ласка, покажи иншу, лїпшу дорогу".

Тоді сердега став менї розповідати, що є по тім боці ліса, а що по тім, та по усїх селищах пана Овруцького снують ся шпігуни, дуже ласі на прохожих, бо пан за кождого пійманого козака по золотому дає.

— На що-ж ти йому таке говорив?

— А так. Коли-б дізнали ся, що я був у нього, взяли би сердегу на спитки, куди, й що, — а він міг би виговорити ся, що я поїхав к балцї. А так скаже, що я поїхав на полудне або на північ, то туди і погоня буде...

А коби Господь допоміг до того характерника добрати ся, тоді ми і безпечні.

— Воно справді хитро ти обдумав.

— Лїсник мене попращав, та ще й паляницю дав на дорогу. Ось тобі, Карпе, половина...

Козаки були голодні, тому паляницю зїли в мить.

За той час не злазили з коний. Конї поскубали трави і пігнали дальше.

Вже вечеріло, як побачили перед собою велику гущу дерев і корчів. Не було ніякої доріжки, лише незамітна стежка. Їхали один за другим. Вїздили в глибокий провал. По бокам що раз висше підносили ся стїни, оброслі корчами і високим деревом. А далї проваль розширювала ся і вже могли їхати побіч себе.

— Знаєш що, Карпе, нам би говорити тепер голосно хрещеною мовою, а то чого доброго так старий хрін сидить де за корчем, та ще кулю пішле на привітаня...

— Може-б лїпше гукати козацьким звичаєм...

— Або засьпівати... вже так давно не сьпівали.

(Дальше буде).

КАЛЄНДАР.

МАРЕЦЬ.

н.ст.	Днї	Руські сьвята
7	Четвер	Полікарпа
8	Пятн.	† Обр. гл. Івана
9	Субота	Тарасія
10	Недїля	3. П. Хрестопок.
11	Понед.	Прокопія
12	Вівтор.	Василія іспов.
13	Середа	Касіяна

НОВИНКИ

¶ „Слїдами“ Сїчиньского. Віденська Zeit донесла з Станиславова, що тамошна полїция донесла до віцежупана комітату Бігар, що там ховає ся Мирослав Сїчиньский у свого знайомого учителя Турянця і що віцежупан почав перешукувати жандармерією цїлий комітат. Цїле се донесенє є неправдиве.

¶ Голодівка в львівській духовній семинарії. Як відомо, за російські гроші ширить ся тепер в Галичинї православна пропаґанда. Табор „истинно русских“ має тепер невичерпане обильне жерело доходів, яким з одної сторони сильно обловлюють ся „истинно-русскіи“ менери, з другої деморалїзує ся нарід. На жаль, як виказують події на Лемківщинї, католицьке „истинно-русское“ духовеньство не мало причинило ся до ширення православия. Оно криє дійсний стан річи, одуриє свої духовні власти, а своєю полїтичною пропаґандою витворює собі серед народа опінію, що то „вшитко єдно“, чи духовний провід над ним веде „православний“, чи таки наш „истинно-русский“ католицький „батюшка“. Отсей стан річий є підкладом, на якім розвинула ся голодівка 205 питомцїв духовної семинарії, які зажадали усунення з духовної семинарії 11 питомцїв москвофілів. Голодівка тревала два днї і в тім часї 5 питомцїв омлїло з голоду і ослаблення. Завдяки тактови ректорату і послухови питомцїв голодівка по двох днях скінчила ся.

¶ Війна духоборів з фармерами Русинами. Послїдного тижня в в місточку Блейн Лейк на захід від Ростерна відбула ся війна між духоборами з одної сторони а Русинами фармерами з другої сторони. Причиною війни був порожний ваґон на пшеницю, який духобори і наші хотїли взяти до сипаня збіжа. Амуніцію воюючих сторін заступило камінє, дрова, батоги і дошки. Один упав з розваленою головою і мусїли його забрати його соплеменники до селенія. Полїция арештувала більше число сих вояків.

¶ Війна Туреччини з Італією. Війна, що вже довгий час провадить ся так млаво, починає прибирати грізнїйший вид. Стрічі італїйського війська з Арабами острійші і завзятїйші але кінця війни нема що так скоро сподївати ся, хоч Москаль забирає ся знов обох ворогів погодити. Сим разом Турок не хоче нічого знати про спокій, хоч би тимчасовий, бо тоди, каже він, не міг би війська свого постягати назад до Африки. Одначе здає, що другі держави скоро успокоють Італію, бо вона ім добре докучає тим, що переловлює їх кораблї, тримає по кілька день і пускає тим торговлю а також непокоїть купців.

¶ Епільоґ бунту військових вязнів в Чернівцях. В день цїсарських уродин 18-го серпня м. р. прийшло в черновецькій ґарнізоновій вязницї в наслїдок суперечки з профосом до бунту вязнів. Вязні побили тоді профоса і варту, що назбігла йому з ратунком і допрова зареквірований відділ піхоти завів спокій. За сей бунт обжаловано 15 вязнів і поставлено перед військовий суд, який 8 з них засудив на смерть а решту на вязницю в твердинї. Найвисший військовий суд замінив кару смерти на 3-лїтну вязницю в твердинї.

¶ З весїля похорони. В Шамареві на пруськім Шлеску відбувало ся весїлє. Весїльна дружина вибрала ся до костела на великім драбинястім возї. Фірман поганяв, що дало ся, та серед скорої їзди завадив возом о придорожний камінь так сильно, що камінь розбив ся, а їдучі випали з воза так нещасливо, що чотирох згинуло на місци, а решта одержала тяжкі рани. Тільки візник якимсь чудом вийшов цїлий.

¶ Статистика страйків в Росії. На основі звітів, зібраних фабричними інспекторами, було в минулім роцї в Росії 422 страйки, отже о 200 більше чим в 1910 р. В сих страйках брало участь 98.554 робітників, то є о 52 тисячі більше ніж в 2910. р. Число страчених в наслїдок страйків робочих днів виносило 768.556 днів, або о 512 тисяч днів більше як в 1910 р. Майже всї страйки були на тлї економічнім! Полїтичних страйків було лише 22 (з причини 1. мая). Найбільше було страйків в бавовнянім промислї (67), вовнянім (44), паперовім (45), металевім (79), хемічнім (52) і т. д. 39 прц. всїх страйків припадає на ґубернію варшавську. Найчастїйше домагали ся робітники підвисшення плати, рідше зменшення числа годин працї. Більшість економічних страйків, 57 прц. покінчила ся успішно для робітників.

¶ Грабіж на зелїзницї. Онодї в ночи їхала з Колюшок до Лодї, в Росії, властителька дібр, Анна Бєньковська. До того самого переділу всїло також товариство, зложене з кількох елєґантно одягнених пань і панів. По виїздї зі стациї п-ю Бєньковську зачало млоїти і небавком вона заснула. Колиж пробудила ся близько стациї Лодь, побачила з острахом, що пропав її клунок, в якім було 18.300 рублїв готівки, заставні листи на 400 рублїв, і золотий годинник з ланцушком та инші дорогі річи. Не було вже також і „чесного“ товариства, яке допустило ся грабежи.

¶ За замах на ката. Карний відділ варшавського окружного суду розважав справу Ст. Насєцкого, 20-лїтного молодця, засудженого на 15 лїт тяжких робіт і відбуваючого кару в Мокотові, обжалованого о се, що він хотїв убити товариша тюрми, В. Махталовича і задав йому в снї кілька ран ножем; але замах не повів ся бо ніж зломив ся. Потягнений до одвічальности зізнав Насєцкий, що не мав наміру убити Махталовича хотїв його лише скалїчити; довідав ся він іменно, що Махталович був у службі лодської охрани, зробив донос на його братів, а потім, як кат виконав на них присуд смерти. Пошкодований признав, що був аґентом охрани в Лодї, заперечив однак, щоби був катом. Суд признав вину Насєцкого і засудив його на 20 лїт тяжких робіт.

¶ Довгий вік. В Ирляндії помер сими днями Мартин Донне, проживши 117 лїт і 7 місяцїв.

¶ Нові копальнї брилянтів відкрито в полудневій Африцї. Глядачів скарбів огорнула горячка скорого збогачення. Ними переповнені всї поїзди, що їдуть в стону Блемґоф. Безлюдна пустиня зароїла ся від шатер, бараків і дімків поселенцїв. Перед 6 тижнями було в сїй місцевині 7.000 людий, але в короткім часї се число подвоїло ся, коли в Мойфонтайн, віддаленім о 9 кільм. від Блемгоф відкрито нову копальню. Один такий поселенець найшов там три камінї, ваги 11¼, 7¾ карата, які продав за 5.000 дол. По кількох днях найшов два брилянти ваги 70 і 94 кар. Розуміє ся, таку ситуацію старають ся всї використати; якийсь підприємець запровадив межи обома ново відкритими копальнями комунікацию самоїздом і бере по 10 дол. від особи, з чого має величезні доходи; самоїз їде туди 10 разів денно. Купцї і власники на борзї побудовали бараків, а навіть фризієри збивають там тепер великі гроші.

¶ Кілько хлїба хто їсть. Найбільше хлїба їдять Данцї, бо припадає на одного чоловіка 287 кільограмів річно. За Данцями йдуть Бельгійцї, де припадає на одного 274 кільоґрамів. Найменше їдять Португальцї, бо там споживає один лиш 102 кільоґрами. Француз споживає 134 кільоґр., Швайцарець 212, Німець 209, Москаль 173, Австрієць і Ішпанець 155, а вкінци Італїєць 125 кільоґрамів.

¶ Сьміла подорож женщини в глубину Африки. Міс Olive Mac Leod мала недавно в ґеоґрафічнім король. стовариშенню в Льондонї відчит про свої пригоди в Африцї. В 1909 р. погиб в глубинї Африки, в борбі з дикими племенами її суджений, поручник Алекс. Royd. На сю вість постановила відважна женщина дістати ся до місця його смерти і поставити на його гробі памятник. Перейшла вона через Ріґерію, Камерун і француське Конґо; підчас сеї подорожі зазнала вона богато цїкавих пригод. Якийсь час була вона навіть в неволї у сего племени, котрого жертвою упав її суджений. Перебуваючи між тим племенем, мала добру нагоду пізнати африканські звичаї і обичаї женщин. Цїкаве є се, що прийшла до пересьвідчення, що европейський сьвіт в засадї, не ріжнить ся від африканського. І там, в Африцї, носять деякі женщини фальшиві коси, підкладки, одним словом, роблять все так, як їх сестри в Европі, щоби лише приподобати ся мущинам. Тамошна аристократія носить ся гордо і виставно, як анґлїйські льорди. В одній річи мурини стоять по думцї міс Mac Leod навіть висше від Анґлїйцїв, іменно в заходах около ублагороднення раси. Коли молодий мурин хоче женити ся, мусить піддати ся оглядинам, чи є здоров, хоробрий і відважний. В тій цїли мусить переходити всїлякі проби. Але скоро вже раз оженить ся, стає необмеженим паном родини; жінка є лише частию інвентаря. Але не хибує часом у муринів певного рода пошани зглядом женщини. Одного разу коли міс Leod зсїдала з коня, повитав її воїн глубоким поклоном, але коли иншим разом хотїла засїсти раз з мущинами, відтручено її брутально.

¶ Смерть 139 лїтнього. В Румунії помер може найстарший чоловік, властитель дібр, Міґай Чорнодолю, маючий 139 лїт. Перед 70 роками вмерла його жінка, лишивши 18 дїтий. Міґай не був нїколи хорий, лише перед кількома роками стратив зір.

¶ Процеси Каруза. Славний сьпівак, тенор Карузо через свій темперамент і брак житевого досьвіду (хоч обїжджає весь сьвіт) не виходить майже нїколи з процесів. Власне тепер відбуває ся в Медіолянї проти Каруза процес о відшкодоване за недодержане обітниції подружя. Позиває його п. Єлисавета Ґавеллї а шкоду за зломане серце отаксувала доволї високо, бо на 250.000 лїрів. Сей процес веде ся перед цивільним судом, але рівночасно має Карузо також в Медіолянї процес перед карним судом, де одначе виступає він сам в ролї жалїбника. Підкладом процесу є також любовні справи. Карузо обжаловує свою довголїтну товаришку, з якою мав двоє дїтий, котрі дуже любить, сьпівачку Аду Джіякетті. Предметом обжалування є любовна зрада. А саме обжаловує її Карузо, що вона зраджує його з власним шофером. Се два процеси, а незадовго має початись ся третий, де Карузо позиває лікаря-специялїста від горляних недуг, професора д-ра Деля Ведова, що минулого року щасливою операцією спас Каруза від небезпечної для його голосу недуги. Операция і лікарські забіги д-ра Ведова удали ся так знаменито, що К., як загально говорили, не тільки не стратив голосу, але ще краще почав сьпівати. Розуміє ся, що д-р Ведова зажадав відповідно приличного гонорара. Торги о висоту гонорара дістали ся до преси. Д-р Ведова оповів цїлу справу в часописах, розказав історію і хід недуги Каруза і т. п. За те Карузо обжалував його, закидаючи йому обиду і зраду лїкарської тайни.

Який то „рай“ найшов я в Росії.

Від добр. С. Рембецького дістаємо до поміщеня лист, який кидає ярке сьвітло на сей захвалюваний кацапами „рай“ у Росії. Дописуватель подає лиш один — так сказати-б — момент із своєї жизни, однак він так характеристичний для відносин пануючих у сьому „раю“, що із нього дуже легко виробити собі загальний образ.

Письмо се може вігворить декому очи та перестереже перед очайдушним шуканєм „раю“ у російськім пеклї, тим більше, що тими часами пічне ся опять жива аґітація між нашими людьми за купованєм землї у Росії, спеціяльно на Волини.

Лист звучить:

„Оттак, милї Братя, побачив я якось у Ню Йорку часопись „Правду“; вона зацікавила мене і я її купив і перечитав в однім місци, що наші Галичани дуже хотїлиб, аби була війна і щоби вони перейшли під Москаля. Нехай Вас, любоньки, Бог боронить від сего! Не слухайте тих, що Вам плетуть всякі дурниці, за рай і небо в Росії. Я був в тім раю і Вам оповім про него. Я походжу з Галичини, з сокальського повіту, з села Стенятин; як я оженив ся, то пристав до своєї жени, котра мала півтретя морґа поля із городом на якім було 600 корон довгу. Вачу, ідуть люди до Росії і дуже тано купують там землю, то і погадав, що треба й собі піти туди; а навіть пішов моєї жінки батько, що мав в Галичині 5 моргів поля а там купив за сї гроші наших 15 моргів, отже чому-ж би і менї не спробувати. І так, людоньки, пішов і я, купив поле, дав за десять наших моргів 300 рублів, а своє продав. Взяв 800 ринських, бо тоді еще було і у нас дешево, бо то вже 15 літ, як я з жінкою переїхав у Росию, до свого батька. Ледви ми прибули на місце, аж ту на третий день приїздить якийсь шарапута і кричить: „Нехайно вийдьот етой, каторий єгут приєхал! етот Ґаліціяка!“ Виходжу я із великим страхом а він до мене: „Прийді но завтра до меня, панїмаєш!“ та ще кричить на цїле село такі слова бридкі, що немислимо їх написати на папери. На другий день я прийшов до нього, а він каже до мене: „Імієш паспорта?“ — Кажу, що маю. „Давай ту!“ — Я віддав. — „Давай пят рублей, как не дасьош, сьой час тя адіслют до Австрії!“ — Як так, то треба дати, і я дав пять рублів. За три днї знова мене кличе, і то не лиш мене самого, лиш всїх нас разом яких приїхало 5 фамілїй. Ми кажемо йому: таж ми тому три днї як повідавали паспорти таки вам самим до рук! Ви їх самі забрали. „Нєт, я од вас не забірал! Вот сьой час вижену вас до Ґаліції“! Пішли ми до пристава і жалуєм ся, а він нас еще висьміяв і каже: „вот ви сволочи, вот ви бродяги, вот ви душеґубкі, вот я вам покажу, кагда стежка в горох! До штарнайцят дней как не будьоті імєть паспортоф, сейчас пайдьоте в Австрію!“ Що було робити? На другий день ми знова пішли до того першого, кланяємо ся йому до ніг, просимо: пане, віддайте нам паспорта. „Дайте по десять рублей!“ Треба було знова платити.

По двох роках треба було принимати російське підданьство. Господи, кілько то прийшло ся витерпіти! На тиждень нас два-три рази закликали і виганяли з Росії, говорили, що не можемо мати землї і т. п. Трох з поселенців попродали усе і повтікали в ночи через границю, повідкілали сі своїх пашпортів та усего, чого не могли продати; а нас два якось вибили підданьство, але землю я все таки мусів продати за пів дармо, бо не дали нам її тримати.

Та на тім ще не конець. Як я вже дістав підданьство, то вони знова стали чіпати ся мене, щоби я приписав ся до якоїсь громади, бо там є таке право. Приходжу отже до волости (громадський уряд) і кажу, щоби мене приписали, а що то буде коштувати, то я заплачу. А менї старшина каже: „Ґаліціяків сволочів не приймаємо до волості, до християнив; надо тебя прописать до мещаноф!“ А під міщанами в волости записують Жидів. І приписали мене до Жидів.

Хто не був в Росії, то думає, що там „цар русский і уряд русский“; але ви тільки підіть і спробуйте, що там виробляють із нашим народом, покушайте на своїй шкірі того добра і раю, то зрозумієте, як менї було любо подивити ся на ту ґазету „Правду“. А там так хвалять то „русске“ правительство, так заохочують наш народ їти у Росию. Падлюки! Яб тим брехунам від „Правди“ порадив хоть на два тижні піти у сей російський рай і зазнати опіки „руских“, а потім побачилибисьмо, якоїб вони заспівали. Пізналиб, що то таке Росія і не дурилиб не туманили незрячий народ.

С. Рембецький.

Нові книжки і видання.

Ukrainische Rundschau. Ukrainisches Repraesentationsorgan vor dem Ausland, erscheint einmal monatlich in Wien, in eleganter Ausfuehrung und kostet jaehrlich fuer America $2.00. Redaction und Administration: Wien, XVIII. Messerschmidtgasse 30. — Inhalt (Nummer 1. 1912. X. Jahrgang; Einladung zum Abonnement. Wir und die Tschechen. Polen und Ruthenen. Non omnis moriar. (Quasi ein Nekrolog). Die letzte Ausgabe der jagellonischen Idee. Ad majorem Russiae gloriam! Polnische pia desideria. Zur Feier der nationalen Wiedergeburt. (Markian Schaschkewytsch. Zum 100. Geburtsjahr des Dichters). Wie der Zar 1870 Oesterreich warnte. (Aus den Memoiren Emile Olliviers). Rundschau.

Канадиєць. Народно-моральний (?) двотижневник. Видає Спілка „Канадиєць“. Виходить в Едмонтоні 1 і 15 кождого місяця. Річна передплата $1.00. Адреса видавництва: Canadian, 602 Kinistino Ave, Edmonton, Alta. Canada.

Рідний Край. Часопись громадська і літературна. Виходить двічі на місяць. Редакторка-видавниця О. Косач (Олена Пчілка). Київ 1911. No. 31—32. Октябрь (Вересень). — Зміст: Засмиканий край (кінець). „Промине швидко рік за роком“ — вірш Я. Момотова. Почтова скринька — гумористичне оповіданє Миколи Новицького. Вірш — Л. Молотка. Учительські курси в Київі — Учителі. Українське слово й мистецтво. Лист. Чи „зданіє“ чи „изданіє“? — замітка Ред. Супротивна хвиля — О. П. Вісті. Спілки й господарство. — Малюнки: Київське село в базарний день. Київська селянка. Український краєвид. — Адреса видавництва: Київ, Благовіщенська ул., ч. 101. кв. 4.

Молода Україна. Часопись для дітий старшого і меншого віку. (Додаток до „Рідного Краю“). Виходить у Київі, (Благовіщенська ул. ч. 101) під редакцією Олени Пчілки. — Зміст ч. 12. за грудень 1911: Не сьвітило ся — П. З. Сарітка — вірш М. Бандуриста. „По правдї“ — жарт Ф. Никопольчука. Гуліверові подорожі (переробка). Пчілки. Світознаня (про повітря). Курочка й Рябкобайка — Гр. Чулая. Сміховина. Загадки й т. и. Малюнки — до Гулівера й инші.

Економіст. Місячник економічногосподарський. Орґан Краєвого Союза Ревізийного. Виходить у Львові з кінцем кождого місяця. Річна передплата разом з додатком „Самопоміч“ виносить 5 К. Адреса редакції, адміністрації і експедиції: Львів, Ринок 10. II. поверх. — Зміст ч. 8. за серпень 1911: Розвиток векселя. Переміна „Краєвої Спілки для господарства і торговлї“, в Перемишли на „Краєвий Союз господарсько-торговельних спілок“ у Львові. Краєвий Патронат рукодїлі і дрібного промислу. Еміґрація з Украіни до Сибіру за чверть віку. Всячина. Бібліоґрафія. Обіжник. Оголошеня.

Ювилейний Фонд ім. Маркіяна Шашкевича.

(Фонд „Рідна Школа“ в Галичині.)

Оголошено в ч. 9-ім $271.72

В Детройт, Міч. жертвували слідуючі добродії: І. Сидор 2 дол.; І. Ґрошко 1.20 д.; по 1 дол.: Семен Когут, В. Когут, А. Гащин, М. Подольчак, Г. Василик, Кон. Соловій.; по 50 цнт.: А. Майкович, Яків Мензат, Т. Данилович, П. Пошивак, І. Бабій, М. Коzелко; по 25 цнт.: Т. Фармеґа, А. Саріцький, Г. Плекан, Д. Когут, М. Пелех, С. Бабій, М. Синявіцький, І. Кінек, В. Білінський. — На парохіяльнім балю зібрано $3.50. — В церкві сьв. Йоана Хрестителя зібрано з акафисту 7.25. Загальна сума 25.00

Посилка гроший 10 ц.

Разом $296.72

Всїм жертводателям многая і благая літа! А від Руси України щире спасибіг за їх добрі серця!

І. Ґрошко.

Всякі дальші жертви просить ся висилати на адресу касієра фонду: S. Jadlowsky, Box 76. Jersey City, N. J.

о. Йос. Чаплинський, пр.,
Сем. Ядловський, кас.,
Вол. Каськів, секр.

ПОКІРНА ПРОСЬБА ДО ВСІХ РУСИНІВ ЗА МОРЕМ, В ДАЛЕКІЙ ЧУЖИНІ, В АМЕРИЦІ.

Слава Ісусу Христу!

Підписаний удає ся до Вас, дорогі краяни і земляки, з горячою і покірною просьбою. Зважте моє бідне нещасне положене і поратуйте бідного старого батька і нещасну вдову тай маленьку сирітку, котрі випровадили свого сина, а жена мужа за океан, щоб заробив за морем кусок хлїба як і Ви всї. Місто того постигла його зараз першої ночи смерть через удушене газом в Джерзи Сіті, Н. Дж.

Пожичив старий батько для сина на дорогу гроший у жида, син помер, а мій бідні зістали ся без куска хлїба і без хати, бо жид вигнав з хати серед зими, не зважаючи, що син нам не може, бо умер, а батько старий, а вдова і сирітка не мають чим заспокоїти неумолимого жида. Протягаємо до Вас руки з слезами і до землї Вам кланяємо ся тай просимо милосердія Вашого: поратуйте нас бідних, поратуйте!

Скиньте маленьку лепту, подайте бідним милостиню Христа ради, а Господь наш Милосердний уділить Вам щастя і здоровля за тим широким морем, оборонить Вас від нещастя і горя.

Просимо сьвітлу редакцію „Свободи“ уділити місця в Вашій поважаній часописи тим нашим словам і сльозам, тай всї лепти просимо зібрати через ґазету „Свободу“ і нам ласкаво прислати. Ви знаєте наш бідний край і його чорну долю, дайте ся упросити люди добрі і поратуйте нас. Бо хтож нас поратує, як не свої рідні краяни і земляки Русини.

До сеї пори на мої руки прислали по 5 корон: Іван Михайлишин і Кипріян Климента з Алеґени, Па. разом 10 корон. Складаю їм велике спаси-Бог і молю Господа за їх здоровлє. Нехай Христос їх боронить і хоронить в тій чужині від нещастя і допоможе доробити ся тай вернути в рідний край такими здоровими, якими поїхали в чужину за куском хлїба.

Стефан Казюка (з сиротами)
в Токах, почта в місци
коло Підволочиск.
Галичина.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців ...	$2.50
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гогри.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Ґроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того не годні гроший дістати.

Замах Ляхів на руські школи в Галичині.

(Лист з Галичини.)

Те, що тепер роблять Ляхи в Галичині з українським народом, переходить понятє кождого, хто привик до якої такої справедливости. Пабачивши, що політичні розбої, виборчі шахрайства, крадіж руських дітий латинськими ксьондзами, не доведе так скоро до ціли, звернули вони тими літами цілу свою увагу на нищенє руських шкіл. Се діє ся в так нагальний спосіб, що годі навіть упорядкувати собі матеріял, щоб се описати. А однак, хоч дрожачою рукою, хочу дещо коротко про се згадати. Вже від пятьох літ не хоче польська рада шкільна стабілізувати учителів Українців і лише декому з учителів удасть ся штука. В якій саме ціли робить се рада шкільна годі ясно перевідати. Здаєсь, що одного гарного дня хоче всїх провізоричних, нестабілізованих, учителів Українців позбавити посад. Впрочім побачимо в будучности. До руських народних шкіл дають сталих учителів Ляхів, які сейчас на власну руку перемінюють руську мову викладову на польську; не роблять відразу сего там, де боять ся сьвідомих людий. Навіть там де є руська приватна школа а учитель платний з краєвих фондів (таких є всего три) надає польська рада шкільна учителів Поляків. Катованє руських дітий учителями Ляхами — навіть за руську молитву на дневнім порядку (як прим. село Жулин). Про переношенє учителів Українців на Мазури, нема й що вгадувати, бо се щоденний факт. Ідім дальше: в Ярославськім повіті, що як звісно лежить на пограничу між східною і західною Галичиною, є села з мішаним населенєм; де однак є третина Поляків, там всюди польська школа. Деж є половина польського населеня, там зносять науку руської мови цілком (недавна інтерпеляція Др. К. Левицького в соймі в одній такій справі); щасте, що ще не зносять науки релїґії в рідній мові.

Перейдім тепер до фактів, які діють ся в таких случаях, де вже нема ніякого закона. Вправді є закон шкільний, що там, де є 40 дітий, можна закладати школи для меншости, наколи рада громадська се ухвалить. Однак маємо всего 14 міст, де є руські школи побіч польських, але в тих містах є по кілька або кільканайцять тисяч Українців. В инших містах не помагають ні ухвали громадських рад ні петиції ні депутації — руські або на пів руські міста та місточка не сьміють дістати своєї школи. За те придивім ся, як з поспіхом закладає ся польські школи в руських місцевостях, навіть для 7 (словами: сїмох) латинників! Рада шкільна не може оперти ся на ніякім законї, і через те не може заложити там польської школи. Але на теє польське „Товаржиство школи людовей“, яким рада шкільна послугує ся. Се товариство закладає нібито приватну свою школу, а рада шкільна надає її відразу учителя платного з публичних фондів. Сей учитель, будучи нібито в приватній школї, не є вязаний нічим супроти властий, розвиває шалену аґітаторську діяльність, на знищенє Українців. В той спосіб, де рада шкільна не може заложити школи, удержує за податкові руські гроші платних аґітаторів. „Jak nie prawem to lewem“ — ось засада Польщі супроти України. Та їдім дальше: такі „приватні“ школи істнують найдовше 3 літа. За той час приказує окружна шкільна рада руській громаді, збудувати окремий будинок для польської школи, хочби навіть руська школа немала відповідного приміщеня. Колиж руська громада опирає ся тому, — тоді рада шкільна вміє собі порадити; сойм ухвалює міліонові фонди на будову шкіл, і сї фонди йдуть виключно на будову польських шкіл в руських селах. Читачі гадають певно, що се байки. На жаль, се правда — а на те доказ: з кінцем 1911 р. вийшла у Львові книжка, тайно розсилана польським мужам довіря, п. з. Powiat Lwowski, де є найдокладнійша статистика кождого села; в тій книжці зовсїм отверто виписують вони плян здобуваня кождого села поіменно: між иншими сказано, що удержанєм школи нема чого журити ся, бо на будову таких шкіл має сойм ухвалити 10-міліоновий фонд. І що скажете? Власне 15 січня 1912 року сойм ухвалив той 10-міліоновий фонд на будову польських шкіл в руських селах. Дійсно, волосє стає дубом, коли про се читає ся. Один з наших щирих людий дістав ся на довірочну нараду товариства школи людовей, а коли почув сї польські пляни — хоч як вони цікаві — мусів втікати, бо не міг слухати сих проєктів на знищенє України. Бояв ся, що йому пукне серце з розпуки.

Щож ми маємо робити? Правда, ми маємо „Рідну Школу“, орґанізуємо кружки, закладаємо приватні школи, складаємо сотики та корони на фонд „Рідної Школи“ — але нам і міліони не вистарчать — треба міліярдів, щоб дорівнати Ляхам, в ратованю наших меншостий. Щоб однак недопустити до знищеня українських сіл та місточок, на те одна рада: орґанізувати фізичну боєву силу — бо закона нема, щоб при його помочи можратуватись. Здаєсь, що найліпший спосіб бойкот податків: не платити державі ані одного сотика, як довго вона толєрує ухвалюванє міліонових фондів на знищенє України. Впрочім, коли призадуматись над величиною сеї грози — можна справді з розуму зійти, в почутю бозсильности. Однак не вільно тратити надії. Йдім до очайдушного бою, при помочи матеріяльної помочи соборної України.

Нехай буде файт.

(Стаття надіслана).

В послїдних двох трох місяцях, вивязав ся на американській Руси малий файт, але такий непоказьний, що з поза файту давнїйших часів, коли то файтували ся всї наші партії (через свої орґани) і всї наші стани, (котрих тут в Америці маємо не так дуже много, бо аж два: робітницький і сьвященичий) того послїдного файту ані видно. Здаєсь, що нашій сварливій суспільности більше подобає ся безплідна і безцільна, а при тім компромітуюча нас всїх, бо простацька сварка за біскупа, попів, кухарок попівських, за головних урядників Р. Н. Союза і т. д. аж в безконечність — як той казав — „за цапову душу“, чим файт найновійшого фасону за „Рідну Школу“. Коли у файті старого стилю брали енерзічну подиву і лучшої справи гідну участь всї наші покликані і непокликані, більше і менше патріотичні писателї, орґанізатори і авантурник, то тут на жаль, виступає до борби за „Рідну Школу“ кілька одиниць, і то так нефортунно, що по кількох тижнях, а най по кількох місяцях проби, зачинають спускати уха, ну і проливати хоть не рясні, та все таки дрібні слези жалю іззa невдачі файту. (Диви допись з North Hampton, Свобода ч. 9., та відозву чи то плач о. Йосифа Чаплинського, предсїдателя Комітету фонду ім. М. Шашкевича, те саме число „Свободи“). І я обом плачучим і нарікаючим не дивую ся! Кождому пересїчному Русинови мусить закровавити ся серце на вид і порівнанє двох файтів у одного і того самого руського народу: першого файту завзятого аж до божевільности, ведeного на смерть і житє, — „за цапову душу“ — отже скрайно глупого і дітвацького, і другого файту, шляхотного, взнесло-патріотичного духа, словом ідеального, бо за „Рідну Школу“; а щож сказати доперва о болю серця шляхотних патріотів, дивлячих ся на розлуку двох файтів троха глубше. В першім файті стали передовсїм два „Союзи“ яко ґенерали, начальні вожди американської Руси, а в ряди одного і другого вписували ся клєрикали і радикали, поступовці і зацофанці, гайдамаки і презвітеріяни, атеїсти і нігілїсти, попи і дяки, боси і звичайний працюючий люд; а кождий з них переліцитовував другого в патріотизмі (на словах), в любові працюючого люду (в словах), поступі (на словах), просьвітї меншого брата (на словах), словом в будованю великої культурної, богатої, независимої Руси України; все те однак діяло ся лише на папери. А коли прийшло до діла, коли Русь-Україна зажадала жертв, тогди всї ті патріоти, що недавно розпинали ся за Русь, „клали душу і тїло за нашу свободу“, поглухли і поніміли!! Нема нікого і нема файту! Отже кличте або не кличте системою трійок, так Вам жаден не відозве ся. Але закличте но системою трійок до паперового файту, то „Свободі“ і „Народній Воли“ і чуба не буде видно, так їх засиплють патріоти дописями; а жаден не скаже: шкода гроший видавати на атрамент, перо, папір, коперту та на штемпля. О, ні! Ще і їдженя відрече ся, і довго в ніч посидить, псуючи аркуш за аркушом папір, та укладаючи допись на клєрикала чи радикала. На мою думку повинні всї наші патріоти-крикуни забрати слово і крикнути: Я вам всїм покажу, що я (чи то ми), правдивий патріот. Початок повинні зробити оба Союзи і на перегони, як то було колись „за давних юних днів — днів весни“, ухвалити якусь суму від себе на „Рідну Школу“. Урядники обох Союзів повинні ся пофайтувати і в той спосіб задокументувати свій патріотизм. Ту може хтось звернути мою увагу, що на те нема в їх статутї параґрафу, а конвенція спекла би головний уряд за своєвільне, хоть патріотичне діло. На те я скажу (я гадаю, що і конвенція сказала би те саме): в статутах ані одного ані другого Союза не було і нема параґрафу, наказувати сьвященикам тримати кухарку не молодшу як 45-лїтну бабцю, або „чорноризців“ вішати на гак, а мимо того заклики такі були друковані в ґазетах орґанізацій, і члени орґанізацій за виімком кількох і то інтересованих, не протестували. Єсли така штука вдала ся, то і сеся повинна вдати ся. Слїдами Союзів повинні піти всї братства так одного як і другого Союза і на своїх мітинґах ухвалити якусь суму на „Рідну Школу“. Урядники брацтв місцевих суть ініціяторами і моторами цїлого і всякого руху в брацтвах, а члени звичайно годять ся на всї проєкти своїх урядників, так, що тут нема сумніву аби котре брацтво не пішло за покликом своїх провідників, взиваючих своїх членів до файту з другим брацтвом на благородну цїль, на „Рідну Школу“. В нашій вітчині (в Галичині) громади вставляють до буджету якусь суму корон на „Рідну Школу“, але треба памятати, що наші громадські ради суть під контролею накинених їм ворожих опікунів, рад повітових, котрих пече неначе грань така ухвала ради громадської; а мимо того ухвалює ся всюди даток на „Рідну Школу“. У наших громадах-брацтвах, місцевих віддїлах, нема лядської опіки, і тому тим лекше перевести таку ухвалу. Най головні урядники обох Союзів зроблять поклик до своїх брацтв а най кождий член брацтва дасть ні менше, ні більше, лише 25 центів, то рахуючи в обох Союзах число членів на 18.000, отримаємо 4.500 долярів, що винесе на австрійську валюту 22.050 корон. А коли ухвалять дати по 50 центів, осягнуло би ся 44.100 корон, словами: сорок чотири тисяч сто корон!! Такий файт, то розумію! І тогди не казавби Словак: „Rusin lem do obeda mudry, a po obedze to už ne možna z nim hutoric, bo zhlupeje!“, але певно пішов би до Rusina požyčac sebe kuščik rozuma. Система трійок, котрої придержує ся Northampton і Комітет в New York-у, на мою думку, єсть хибний спосіб і у нас в Америці не дасть ся приноровити. Бо не конче те, що в Галичині єсть добре, мусить вже добре бути і в Америці. Прошу подивити ся на виказ жертв складаних системою трійок в Галичині, а переконаєте ся, що там покликує ся переважно інтеліґенція, котра розуміє вже добре вагу такої патріотичної складки. А з поміж селян, если трафить ся такий поклик, то хиба дуже рідко і то складають тою системою лиш орґанізатори повітові, отже самий верх-сметана патріотичного селянства. Наш нарід (треба йому в повні і з цілою щиростію признати), від губи відійме собі а дасть „на Боже“, ну і на народну цїль, бо нарід цїлком слушно називає і народні жертви „на Боже“. Але нарід дасть не на поклик через ґазету, лише на поклик живим словом. Нераз буває, що робітник наш в Америці, заки прибере ся до читаня „Свободи“ або „Народної Волї“ чи иншої ґазети, то та ґазета вже давно опинила ся в кусниках на сьмітю (дїти подерли), або пильна ґаздиня, щоби на час прилагодити вечеру для бординґерів, преспокійнїсенько ужила її на першу розпалку. Буває і таке, що робітник не має часу прочитати, або не уміє добре читати, або не трафить на те місце, де його покликає до жертви кум чи сват; а навіть мож припустити і таке, що прочитавши поклик свого приятеля до зложеня датку на „Рідну Школу“, набере охоти послухати поклику і сповнити свій патріотичний обовязок, то за житєвими клопотами забуває, і на тім кінчить ся система трійок на американській Руси. А ініціятори і комітетові не слушно порікають людий в ґазеті браком патріотизму, та порівнують бідного будячого ся з вікового сну Русина з культурними Німцями, Чехами, Анґлїками і т. д.

Поки що, ми (провідники нашого народа) мусимо агітувати між народомбільше живим словом, чим друком, а прийде час, що друк буде помагатиживомуслову а і то лиш в части. Не слушне єсть нарікане о. Чаплинського (алюзія до Сиракузчан а може і до Нортгамптонців) що мовляв кожний своїм Вогом робить, бо у нашого народа єсть спора доза своєї власної, що так скажу „плейзової" (льокальної) амбіції. Се видно найліпше в будованю церквей (мовляв там мають красну церков, то ми мусимо мати ще файнїйшу). А коли о. Чаплинський схотівби бути троха практичнїйшим, мігби використати амбіцію своїх чесних парохіян і певно не оглядаючи ся на county та staty, на своїм власнім плейзі був би мало що меншу, а може і таку саму суму зібрав на „Рідну Школу" з одного свого кутка, що має до нині з цілої Америки. Доказом сего Syracuse, N. Y.

Ціль все таки одна і та сама, але способи можуть бути ріжні. А вибирати з них треба найліпші, себто найпрактичнїйші. Поданий мною спосіб може бути не конче добрий, тож можна і повинен хто придумати ліпший; та все я таки при своїм стою і гадаю, що мій проєкт єсть ліпший від ньюйорського і нортгемптонського, а то не тому, що від мене походить, але тому, що практичнїйший, отже і має ліпші вигляди на успіх. Єсли би приняв ся спосіб заінсценований Сиракузанами і коли би патріотичні Нюйорчани і Скрентончани відгукнули ся на їх поклик, та опять покликали по два плейзи, се було би також несогірше і „Рідну Школу" в Галичині, а зглядно її опікунів не давила би чорна думка: „Чи витримає наш нарід у завзятій боротьбі?"

Тож, дорогі патріоти краяни, робіть енергічний файт на „Рідну Школу", який би в нїчім не уступав попереднїм файтам за „цапову душу" що до завзятости. А тогди будемо мудрі не лише „do poludne", але і по полудни — що дай Боже як найскорше.

FICTHMAKER.

ВІДЧИТ

о. П. Понятишина на Маркіяновім сьвяті в Перт Амбой, Н. Дж.

(Дальше).

Зовсім природно, що заборона „Зорі" зробила на товаришів Шашкевича дуже пригноблююче враження. Всі вони впали на дусі і стратили всяку охоту до дальшої праці. Один тільки Маркіян, хоч відомість про недопущене „Зорі" до друку вразила його також, бодрив ся, як міг і взивав своїх товаришів до витревалости в зачатім ділі. „Єсли не можна друкувати руської книжки у Львові, — так потішав він своїх другів — то повезем її до Відня, а коли і там не пустять на сьвіт божий, то лишаєсь ще свобідна Угорщина." І справді перший руський книжці судилось узріти сьвітло дня на чужині далеко від своїх, бо аж в Будапешті.

Якраз в тім часі, коли Шашкевича спіткала задля заборони „Зорі" така халепа, повернув був з Угорщини до Галичини Яків Головацький. На другий бік Бескида їздив він в тій цїли, щоби збирати народні пісні між нашими угорськими братами. За час свого побуту на Угорщині мав Головацький також добру нагоду приглянути ся народним рухам тих Славян, які належать до країв корони сьв. Стефана, а котрі, особливо-ж Хорвати, завзято і витревало боролись проти мадяризаційних стремлінь угорського правительства. Рівнож запризнаючи ся він в Будапешті із звістним вже славянофілом Колляром, з Хорватом Куреляцом, з сербським студентом на будапештенськім університеті студентом Павловичем та многими иншими славянськими сьвітлими людьми. Народні подвиги угорських Славян як також та особиста знакомість із визначними Славянами в Будапешті подїлали на Головацького дуже ободряюча і по своїм повороті в Галичину розказував він Шашкевичови з одушевленем про все те, що на Угорщині бачив.

Ті оповідання Головацького зробили на Маркіяна таке враження, що всяка зневіра, яка через невдачу з „Зорею" могла зародитись в його серцю, мусїла цілковито з відтам уступити. Маркіян набрав тепер нової відваги і рішучо постановив собі — не опускати рук, лише працювати дальше, бо надія — видати друком руську книжку — буде може після всяких можливих трудностей таки осущитись. І так заміряв з початку Шашкевич ще раз пробувати щастя з руського книжкою у Відни; Головацький однак, маючи на увазі сумний досьвід з „Зорею" відрадив йому такого пляну, а натомість піддав таку гадку, щоби звернути ся на Угорщину і там шукати приюту для книжки написаної живою руською мовою.

Підбадьорений отже на дусі взяв ся Маркіян на ново писати руські вірші, загріваючи рівночасно своїх товаришів до витревання в розпочатім ділі. А заохочувало його до праці також і се, що між питомцями духовного семинара почали виринати тодї нові таланти, які пішли що до нової мови на ту саму дорогу, на яку вступив вже був Маркіян. Маю тут головно на думці Миколу Устияновича, якого семинарицькі власти приняли тоді на третий рік богословія до семинара і котрий з приводу смерти в 1836 р. ученого архипресвітера митрополичої капітули Михайла Гарасевича написав був чистою народною мовою красний жалібний стих під наголовком: „Слеза на гробі Гарасевича". Але менше о се.

Йдучи за сею радою Головацького, щоби з виданем руської книжки удати ся на Угорщину, приготовив Маркіян при підмозї Головацького і Вагилевича другу книжку-збірник. Не була се однак якась книжка нова, лише перерібка нещасної „Зорі". А переіначив Шашкевич ту „Зорю" в сей спосіб, що викинув з неї всьо те, що могло-б, як приміром житепись Хмельницького, бути евентуально немиле, чи то цензурі львівській чи його духовним властям, додаючи натомість до сеї другої книжки дещо цілком нове, значить таке, чого в „Зорі" не було. Тому, що „Зоря" через безцеремонне осуджене її обома Левицькими цілковито стратила була своє імя, охрестив Маркіян сю другу книжку назвою новою, а се: **„Русалка Днїстровая".**

В перших днях вересня 1836 р. переслав Головацький ту „Русалку" на руки знакомого собі сербського студента Павловича до Будапешту. Тамошний цензор Nagy дав в місяць пізнїйше дозвіл на її печатане і в грудни того самого року була вже „Русалка" готовою книжкою. Іменно печаталась „Русалка" в друкарни Пештенського університету в однїй тисячі примірників та мала вона формат маленької вісімки; XX (20) сторін передмови, а на 135 сторінках розміщений був сам матеріял. Гроші на її видане дав Микола Верещинський, директор 4-клясової народної школи в Коломиї, який був одним з найгорячійших приклонників сего нового у нашій письменности напрямку, що його власне розпочав Маркіян. З причини, що Головацький переслав гроші за друк доперва в січни і лютім слїдуючого року, перележала „Русалка" в угорській столиці кілька місяців і аж в цьвітни 1837 р. вислано її з Пешту і то 900 примірників до Галичини а 100 примірників до Відня.

Та „Русалка Днїстровая" є першою книжкою, яку написали галицькі Русини в поневіряній доси, живій народній мові; вона була тим першим первоцьвітом, що по довгій тяжкій зимі народного омертвіння виколов ся на ниві руського письменства... Передмову до „Русалки" написав сам Шашкевич і між иншим пише він там якимсь смутком навіяними та глибоко відчутими словами так: „Судилось нам послїдними бути. Бо коли другі Славяне верька ся дохапляют і єсли не вже, то небавком побачают ся з повним ясним сонцем, нам на долині в густій студеній мраці гибіти. Мали і ми наших півців і наших учителїв, але найшли тучі і бурі, тамті заніміли, а народови і словесности на довго ся здрімало; однакож язик і хороша душа руска була серед Славянщини, як чиста слеза дївоча в долони серафима".

І пускаючи у сьвіт свою вилелїяну духову дитину, мав Маркіян ту віру і надію, що доверщене ним діло є добре і сьвяте, та, що його робота увінчаєть ся успіхом між Русинами; тим то трошки дальше у своїй передмові він так пише: „Не журися, Русалочко з-над Днїстра, що не прибрана, в наряді, який від природи і простодушного і добросердного народа твойого приймилаєь, стаєш перед своїми сестрицями. Они добрі вибачат ти, приймут ся і прикрасят."

На ділї однак стало ся зовсїм інакше. „В нещасливу годиноньку уродила ся тая Русалка" — каже Головацький і вже по дорозі стрітила її велика пригода. Та іменно посилка, що була призначена для Львова (себ-то 900 примірників „Русалки"), йшла через Відень і тамошний поліцийний уряд не хотів пустити її в дальшу дорогу без близших пояснень зі сторони львівської цензури. „Русалку" отже відіслано до цензурного осуду до того самісього Венедикта Левицького, що недавно тому так немилосерне похоронив був „Зорю". Цілком природно, що як наша „Русалка" дісталась до рук сего духовного цензора, то можна було вже наперед дуже добре знати, яка буде її дальша судьба! Як відомо, „Русалка" була тільки переробленою і доповненою „Зорею", і коли Венедикт Левицький доглянув, що „Русалка" нагадує „Зорю" то він сам а разом з ним і митрополит, також Левицький, страшно за те обурились на „Руську трійцю" чи радше на видавців „Русалки". Рівнож обурились і за се, що автори „Русалки" важились зовсїм оминути львівську цензуру і видати її аж в Будапешті.

А другою, причиною, яка збудила ще більший гнів в Венедиктї Левицьким, то була та сама чиста простонародна мова, що й у заборонений „Зорі", як рівнож така сама фонетична а радше на-пів фонетична правопись, без таких знаків як „йор" (ъ), „ять" (ѣ) або „йори" (ы), а котрі-то знаки чи там букви вважались тоді далеко-далеко більшими сьвятощами, як уважають їх приміром сучасні наші москвофіли. Ту „хлопську" мову і фонетичну правопись назвав В. Левицький у брошурці, яку з нагоди появи „Русалки" видав він по польськи, таким словом як „dzikość", а спеціально що до викинення „йори", то на його думку се такий крок, що його „żaden nawet prosty dziak ruski nie pochwali i na to się nie podpisze, ażeby w azbuce ruskiej jory nie było." Кінець-кінців В. Левицький осудив „Русалку" наче яку злочинну і революцийну затію, хоч сам її зміст був цілком невинний. „Русалку отже сконфісковано, а цензор Левицький, як примірний австрийський патріот подякував за те австрийському урядови прилюдно у своїй брошурці такими словами: „Dzięki więc niech będą rządowi, który nie tylko na stosunki polityczne, lecz i na niepotrzebne nowości baczne ma oko i Rusałce Dniestrowej rozszerzać się w tej formie, w jakiej z rak triumviratu (роз. трийці) wyszła, nie pozwolił."

Не може бути найменшого навіть сумніву, що сама вже конфіската „Русалки" була для Маркіяна і його товаришів страшним ударом тому, бо вони вложили в неї цїлу свою душу і сподївались, що вона отворить Русинам очи та взагалі сповнить свою ціль. Але на тім погребаню першої руської книжки не скінчилась ще ціла справа. Австрийський іменно уряд добачив в „Русалцї" ні менше ні більше тільки державну небезпеку; тим то й потягнув її авторів до строгої відвічальности. По раз отже другий розпростерли львівські поліційні органи на Шашкевича, Головацького і Вагилевича як на підозрілих і небезпечних духів свої опікунчі крила, і їм всїм тром виточено слідство, яке поручено перевести з цілою рішучостю таки самому В. Левицькому. При допитах поводив ся Маркіян сьміло і він зізнавав так, що не почуваєть ся до вини, бо-ж він збирав лише народні руські пісні, писав вірші та оповідання, щоби в той спосіб розвинути народну руську мову і сотворити руське письменство. „Я пробував — так говорив між иншим Шашкевич на слідстві — писати в руській мові як моїй матірній, що значно ріжнить ся від мови церковно-словянської і великоруської (роз. московської), я бажав для її цілева покласти основу, а через те зарадити недостачі руської літератури". І коли взяти під розвагу се, що „Русалка" не містила в собі якихсь нових суспільних кличів чи думок, які могли-б бути небезпечні для тодішних державних порядків, лише, як в горі вже натякнено, її зміст був цілком спокійний і невинний (в „Русалцї" були тільки такі річи, як народні пісні, вірші, писані звичайно після взірців тих народних пісень, переклади з сербського і чеського, кілька розвравок про „Старину" та инших творів писаних прозою), то Шашкевич, боронячись в той спосіб, як він се робив, мав таку рацію, що признати її не міг хиба заслїпленний чоловік...

Однак мимо сеї влучної оборони Маркіяна цензор Левицький був таки неумолимий. Йому залізла передовсїм в голову проста мужича мова „Русалка" та її нова на-пів фонетична правопись, яку вважав він поганою диковиною, і він стремів до сего, щоби доконче покарати її видавців. Головацькому не міг остаточно сей духовний цензор нїчого зробити тому, бо він, хоч і ходив на богословіє, мешкав в місті, значить поза мурами семинара. Не могла вилятись цїла лють В. Левицького, то на Шашкевичеви і Вагилевичеви, котрі були семинарицькими питомцями. Їм іменно рішучо грозило виключенє із семинарії. Но Головацький, яко добрий товариш, прийшов обом своїм приятелям в поміч, бо він взяв всю вину на себе, заявляючи, що ніхто инший, тільки він сам дав Русалку до друку, ще в 1835 р., коли був в Пешті на фільософії. Таким чином ціле безголовє, спричинене виданем „Русалки" скінчилось після всїх тяганин сяк-також для видавців, бо Шашкевичеви і Вагилевичеви дали духовні власти за „Русалку" лише „досадну нагану".

Коли ті чужинці, які знали або виділи „Русалку", довідались, що у Львові стрітила її така лиха доля, то вони незвичайно тим обурились. Так приміром віденський цензор той самий Копітар, що мав до діла з „Зорею" не міг ніяк зрозуміти, яким мотивом руководилась львівська цензура, конфіскуючи таку невинну книжку, як „Русалка". Пештенський знов цензор Nagy розгнївав ся по просту за для сеї заборони і закликав з обуренем: „Вони не хочуть позволити, аби повстала руська література". Так само счудувались і ті будапештенські Славяне, з якими познакомив ся був Головацький, і вони з причин такої брутальної конфіскати слали навіть на руки Головацького заяви співчуття, в яких то заявах ті славянські прихильники „Русалки" додавали молодим видавцям духа та загрівали їх, щоб не тратили надії, лише щоби ставили мужно чоло всяким перепонам, щоби виганяли всяке рабство, щоби „з цїлого серця любили науку" та „крім Бога нікого не боялись"....

З цїлого отже накладу „Русалки" себ-то з тисячі примірників могло розійти ся поміж Русинами тільки тих 100 не сконфіскованих книжок, які були вислані до Відня, і розуміється, що через таке занадто маленьке своє розповсюднене не могла та „Русалка" мати на тодїшну руську суспільність якогось більшого вливу. Тих знов 900 примірників, що були призначені для Галичини, а які сконфіскував у Львові Венедикт Левицький, помандрували собі до арешту до консисторських закамарків, де вони припадали порохами через звиш 10 літ, бо аж до 1848. Доперва коли в згаданім що йно році настала в Европі так звана „весна народів", — яка то весна не оминула також і народів австрийських, — коли серед більше або менше кривавих конвульсій впадали старі суспільні порядки, а натомість заводились порядки нові, конституційні, тоді увільнено також Русалку з під ключа і пущено її на волю.

(Дальше буде).

НА ПРИВАТНУ УКРАЇНСЬКУ ГІМНАЗІЮ В РОГАТИНІ

зложили слідуючі ПП. добродії і добродійки в **Рачестер, Н. Й.** в долярах: Ілія Наконечний 10, Теодор Мельник 10, Данило Шурґот 10, Василь Пакула 5, Іван Качала 4, Яким Пригода 2.50, Николай Гарасимчук 2, Федьків Василь 2, Гринько Боднар 2, Михайло Прокопів 2, Стефан Лотоцький 2, Іван Головка 2; по одному долярови зложили слідуючі: Никола Букачук, Марія Гарасимчук, Петро Данїчкевич, Михайло Гривнак, Никола Яричевський, Василь Татиґа, Ілія Білас, Катерина Шкапій, Теодор Кораль, Семеон Дармоць, Тацька Кик, Василь Наконечний, Іван Гранковський, Василь Полянський, Теодор Ціпура, Талька Ціпура, Іван Заставний, Теодор Лялька, Іван Ґалуґа, Антін Тимків, Василь Смелїнський, Василь Дуда, Василь Лаврик, Дмитро Гнатів, Мих. Яцула, Никола Морашко, Теодор Соломка, Василь Луцишин, Яцко Кісіль, Николай Кучмій, Теодор Горбусь, Теодор Бандура, Настя Маслїй, Анна Бурка, Олена Магміт, Павло Макогон, Олекса Масляк, Марко Масляк, Яким Чачунь, Дмитро Климців, Михайло Юрків і Тома Польовий; по пятьдесять центів зложили: Михайло Мелех, Антін Романський, Теодор Макогон, Іван Силяк, Іван Лопатка, Стефан Куций, Іван Падучак, Николай Гроцак, Юрко Крайовський, Петро Луців, Андрій Семеґен, Олекса Цимбалїста, Анна Музичка, Іван Кісїль, Николай Кісїль, Михайло Ґуняк, Андрій Музичка, Дмитро Музичка, Василь Петришин, Тимко Андрусів, Досська Романишин, Катерина Мороз, Олекса Романишин, Параска Мельник, Іван Попович, Іван Іваськевич, Петро Ковтун, Дмитро Холява, Іван Цимбалїста, Іван Іванців, Василь Квасниця, Николай Залєцкий, Михайло Климців, Іван Ромаха, Василь Кугнат, Никола Баран і Петро Климців; по 25 центів зложили: Николай Кісїль, Роман Коваль, Дмитро Мацїховський, Іван Мудрик, Дмитро Антонів і Николай Федоришин.

На хрестинах у п. Якима Пригоди зложили в долярах: о. Л. Білянський, Яким Пригода, Николай Головка і Іван Замоцак; по 50 цнт.: Данило Шурґот, Іван Шурґот, Теодор Соломка, Стефан Павчук, Стефан Лотоцький; по 25 цнт.; Дмитро Доброміль, Василь Поливка, Яцко Поливка і Теодор Мізерний. Дрібними жертвами зібрано 80 цнт. Разом $8.30.

Цїла сума, зібрана в Рачестер, Н. Й., на укр. ґімназ. в Рогатинї виносить $123. 80. Пересилка гроший до п. Івана Немета коштує 30 цнт.

Гроші сї переслала аґенція Івана Немета на руки д. Мих. Галущинського, директора руської ґімназії в Рогатинї, телеґрафічно, дня 24-го лютого с. р.; 123.50 дол. зробило 600 корон. Число посьвідки 127.451: — За комітет: Т. Мельник, пр.; Я. Пригода, кас.; Д. Шурґот, скр.

ЖЕРТВИ НА НАРОДНИЙ ДІМ В СЕЛЇ ТОКАХ.

Заходом А. Поліщука, М. Безкоровайного і П. Флїнти зложено на Народний Дім в селї Токах, повіт Збараж $20.60. Жертвували слідуючі: по 1.00: У. Ратушний, М. Яворська, В. Косцюк, В. Вернен, У. Литвин; по 50: М. Безкоровайний, Ф. Равський, І. Цїлїнцїнський, І. Литвин, А. Дачук, А. Богач, С. Богач, В. Балешта, М. Парнїцький; по 35: П. Решітник; по 30: О. Валїґура; по 20: І. Гудзяк, Л. Боднарчук, А. Боднарчук, М. Білецка, Р. Литвин, М. Шинкар, М. Подвурна, Т. Шевчук, Ф. Астапчук, С. Рубін, А. Гунько, Д. Турга, А. Петровська, З. Хміль, А. Штокайло, Р. Тарнопольський, М. Кушіль, В. Безкоровайна, Ф. Євтух. Дрібними датками зложили 70 цнт. До того приходить з розвязаного Товариства в „Єдности Сила" 5.00, котрі то висилаємо враз з Різдвяними Жертвами на висше згадану цїль. Всїм жертводавцям складаєсь сердечну подяку.

Кромі повисших доложили ще: В. Костецький 1.00 і П. Гаврилів 1.00. — Разом 22.60 дол.

Гроші вислано на руки д. Н. Созанського, число моні ордеру почтового 106811, дня 21 лютого 1912. В краю достануть 108.82 кор. — П. Гаврилів.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" В НЮ ЙОРКУ.

На весїлю І. Думки зібрав М. Муда і М. Лїтвінський (чл. Просьв.)	3.85
Я. Оленьців (член Просьв.) скол. від П. Горечка, А. Бовтюх А. Бутрин	2.50
С. Кучма (чл. Пом. в Чужинї) скол. від: Й. Ремезовський 10 цнт., А. Зауха 50 ц., П. Зауха 25 цнт. — Разом	85
Тов. ім. Т. Шевченка	10.00
Тов. „Вільних Козаків"	5.00
Чл. „Бояна І. Драґан скол. від Ю. Броняк 25 ц., А. С. 10 ц. І. Мілещук 25 ц., Й. К. 50ц., С. Родки 25 ц., Й Савіцкий 25 ц., М. Замкоська 50 ц., І. Ганачівський 5 ц., Савчук 10 ц., А. Дидик 25 ц., Янчинький 25 ц., А. Серда 10 ц., Кучкуда 20 ц., Викляк 25 ц., Бодолський 15 ц., Рікшинський 20 ц., Бучман 30 ц., А. Савіцка 10 ц. — Разом	4.00
Чл. „Зап. Січи" В. Лящинський сколєк.	9.00
Чл. „Под. Січи" скол.	7.20
Чл. „Зап. за морем" Й. Виндик сколєк. від: В. Мазур 10 ц., В. Іванюк 20 ц., І. Величку 20 ц., меншими датками 2.30 — Разом	2.80
Т. Чосник, Я. Хомова і Ю. Онишко по 1 дол. — Разом	3.00
Загальна сума	$48.20
В 50. ч. „Свободи" огол.	536.56
Всего	$584.76

СПРОСТОВАНЄ.

В 50. ч. „Свободи" має бути так: „Тов. „Запороже за морем" дало з своєї каси 10.00 дол." і член „Тов. Запороже за морем" П. Павлусик сколєк. 5.00. — Разом 15.00.

СИСТЕМА ТРІЙОК:

П-на Юл. Опитко складає 1.00 дол. і кличе п-ну Й. Ґеретівну і п-нї М. Лотоцку.

П-ї Я. Хомова складає 1 дол. і кличе п-ї Е. Угорчакову і п-ї Е. Корнатову.

О. Кучма складає 1 дол. і кличе М. Нижникевича і Й. Заплатинського.

ЗА ВИДІЛ:
Ілія Романишин, предс.,
Д. Підгірний, кас.,
В. Білинський, фін. секр.

РУСИНИ АМЕРИКАНСЬКІ!

Як відомо Вам, Славні Союзовці, Головний Уряд Р. Н. Союза розіслав був свого часу вельми патріотичну відозву до всїх відділів Р. Н. Союза, щоби кождий в імя народної карности-солідарности причинив ся відповідною жертвою до збільшеня фонду на рідні школи імени бл. п. о. Н. Стефановича. В виду того, що лиш не многі відділи показали свій патріотизм дїлом, заславши свої датки на рідну школу, підписаний Комітет просить предсїдателя Вашого відділу, щоби на найблизшім мітинґу відчитав відозву Головного Уряду, яка є напечатана на 152 і 153 сторонї календаря Р. Н. Союза і просив братів, щоби ухвалити хоть кілька долярів на рідну школу в Галичинї. Колиб Господь Бог позволив зібрати більше як $2000.00, то надвижка піде на рідні школи в Америцї.

Єсьмо переконані, що всї відділи Р. Н. Союза сповнять свою народну повинніcть після своїх сил, вислухавши просьби сердечної Гол. Уряду Р. Н. Союза і підписаного Комітету.

Чеки або моней-ордери, виписані на імя: M. Porada належить засилати до п. А. Бучака, 1401 Carson St., S. S. Pittsburg, Pa.

Дано в февруарі 1912.

О. М. Данилович, А. Бучак, М. Порада, Т. Гут Кульчицький, П. Фоп. о. А. Ротко, І. Федак.

Сьмішне.

Один німецький ґраф тримав собі для розривки весельчака, від котрого судилось йому нераз почути правду про себе.

Раз в кружку товаришів розказував той ґраф, як то він нераз „обірвав" від него, притім один вихопив ся й каже:

— А він не дасть собі ради зі мною!

— Добре — каже ґраф — заложім ся! Коли ти від него не дістанеш в лице, дам тобі половину мого майна! І оба заложили ся.

Від того часу минуло два місяці. Одного дня весельчак осідлав що найкрасшого коня і поїхав до згаданого пана, з котрим ґраф заложив ся, представив ся йому й каже:

— Його вельможність, мій пан ґраф дарують вам отсего коня!

Пан утішив ся і нуж заглядати коневи в зуби, а весельчак, не надумуючись довго, лус пана в лице. Отсе вам — каже, дарованому коневи в зуби не заглядає ся! — Сам сів на коня й поїхав домів. Дома питає ґраф: А що, дав ти сему панови в лице?

— Так є, ваша вельможність...

— А як? — питає ґраф.

— А оттак — відказує весельчак... і лус пана ґрафа в лице!...

Показав „штуку".

Михайло Бідолаха був собі волоцюгою. Бувало в літї не хоче робити — а прийде зима, волочить ся по містах. Так йому вже раз лучило ся з голоду гинути. Так щож він робить? Ото пішов до реставрації, а було в тій реставрації богато людий, — і каже до гостий:

— Добрі люди, я сьвіта богато вже сходив, не одно бачив, тай не одну штуку міг би я вам показати. Ви зложіть по два сотики, а побачите одну цікаву річ.

Люди дали з охотою по два сотики, та очікували тої штуки, яку Бідолаха буде показувати, а він сховав жменю гроший, казав собі дати прядива, дав одному сукати, а сам попускав шнурок, в напрямі дверий... Як прийшов до дверий, відчинив, ще трохи попускав — та відтак, як був вже за дверми, закрутив сильно замок шнурком, та сам драла... Коли люди отворили, вже й сліду не було по Бідоласї. Так!... Справді побачили ми штуку!

Жандарм: Чи ти вже, злодіяко, ніколи не перестанеш красти?

Злодій: Чого ви до мене так остро відзиваєте ся? З мене „старший" злодій, чим з вас жандарм... Я більше обікрав людий, ніж ви злодіїв зловили... Я три рази по чотири роки сидів в тюрмі, а ви доперва другий рік служите при жандармерії...

При війську.

Вахмайстер: Гриць Пелехатий, що се є війна?

Жовнір: Се прошу покорнє, коли пан вахмайстер прийдуть до дому, а ваша жінка зачне сварити ся із вами.

Вахмайстер: Добре. А що се „рокунок".

Жовнір: Коли по сварці перепросите ся із панею вахмайстровою, тай разом з дітьми йдете на спацер.

В касарни.

Ляйтнант (до рекрутів): Підчас війни, може кождий хоробрий жовнір дослужити ся почестий й авансу... тож скажіть менї, щобисьте робили, колиб на вас напав неприятель?

Один з рекрутів: Ми-б утїкали!...

— Дядьку, позичте собі у якого жида на лихву сто корон, а потім дайте менї, бо менї дуже треба...

— Но, то ти маєш до мене цікаві претенсії! То ти від мене такої річи жадаєш? Таж ти маєш вже 24 літ, маєш чейже право робити довги. Користай з того симпатичного права!

ПРАВДИВИЙ „BULL" DURHAM ТЮТЮН

має вже свою історію Поверх пів сотні літ минуло від часу, як у стейті Норт Каролайна засаджено пораз перший сей золотолистий, солодко пахучий тютюн. Одушевляли ся ним спершу вередливі мешканці полудня, відтак прийшли вояки з подальших сторін і не могли нахвалити ся сього тютюну. Його слава розійшла ся швидко по цілій Америці і ми з гордостию констатуємо, що в самім лиш минувшім році продано сього тютюну 22 міліонів фунтів, або 362 міліонів пачок!

„Бул" Дургем перетревав через многі роки. Його досконалість є широко звісна, а його приємний запах з'єднував і чим раз більше зеднює великі заступи курців сего тютюну.

Вже ся одна обставина сьвідчить наглядно, що сей тютюн є найліпшим з поміж всїх инших на сьвіті.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Ґостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанїзації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америцї	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папері листові з вінетами, один...	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Збірник Церковний, малий	70
Збірник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Души	80
Збірничок	55
Збірничок найкрасших пісень цер.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Збірник	1.90
Збірничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Дещо про початок письма.

(Конець)

Клинове письмо уважалось у Асирийців і Вавилонців яко щось дуже сьвяте, котрого не міг нарушити ніякий чоловік.

Тим письмом писали Вавилонці свої сьвяті книги, свої мудрости — і його найлїпше розуміли лише жреці.

Доперва якби був хотів відкрити винахоДець своє нове письмо, то його були би окричали ті жреці, переслїдували на кождім кроцї— а хто знає чи й непозбавили би навіть житя. Отому волів той чоловік скорше замовчати своє імя і свій винахід, аби були тільки спокійним перед жрецями. Своє письмо зрадив він лише найблизшим своїм приятелям і ті навчились його від него.

Те письмо давало їм богато користи і улекшувало працю. І з часом навчились й инші, сьвіцкі люди того письма.

Буквальним письмом писані нотатки, котрі знаходять ся побіч клинового письма, дадуть ся пояснити лише в той спосіб. Як прийшла яка дуже важна, чи то релігійна чи державна справа — тоді писав писар її в клиновім письмі.

Однак часом була та справа в декім незрозуміла. І тоді мусів її пояснювати писар. А ті свої пояснення писав він на боці уже буквальним письмом. З того можна догадуватись що тоді мусїло вже богато людям побіч клинового письма бути дуже добре знане ще письмо буквальне. З часом принялось те письмо чимраз більше і більше в ужитє — аж дійшло до того, що клинове письмо і ґєроґліфи забулись — а буквальне письмо підбило собою цілий сьвіт.

Однак не лишилось воно в такій своїй формі, яку винайшов первісно перший його винахоДець.

Беручи примір з того письма, витворились з його ріжні азбуки, котрі, принаровлювались більше до вимогів ріжних мов.

І так з того первісного письма повстали азбуки: асирийські, вавилонські, перські, сирійські, арабські, фенікійські, жидівські і т. д.

Те письмо дістагось наконець і до Европи. А привезли його Фенікійці. Навчили його Греків, котрі витворили на підкладі східних азбук, свою питому грецьку азбуку.

З грецької азбуки витворились знов латинські букви, котрих уживає нині майже цілий сьвіт.

Инші азбуки є лише відмінні що до форми, варіянти грецької й латинської азбуки.

Такими є примірам: ґотицько-німецькі і славянські букви.

Тепер не один зацікавив би ся ще, як виглядали первісні букви майже кождої азбуки.

Коли поглянемо тепер на яку букву першого лїпшого письма, то побачимо, що майже кожда з них має в собі якусь трохи заокруглену форму. Маю тут на гадці лише писані букви, бо в тих часах, як повстали азбуки, не знали ще люди штуки друкарської.

Отже букви початкових азбук ріжнились трохи від теперішних наших, писаних букв.

Їхня форма була більше остра, кінчаста або виглядала часом так, як квадратики. Те давне писане письмо можна би порівнати з нашим теперішним друкованим письмом. Дятого коли погляне хто на грецьке письмо, котрого азбука є в Европі найстарша, то переконаєсь, що грецьке друковане письмо нічим не ріжнить ся від писаного письма.

Тепер ще одна річ. В який спосіб писали люди і в якім порядку клали вони свої знаки?

Хінці писали і нині ще пишуть в той спосіб: Беруть картку паперу і зачинають в горі від правого рога тої картки. Своє письмо уставляють вони у стовпчики, себто рядочки, котрі тягнуть ся від того правого рога укісно на діл до лївого рога.

Так само пишуть й Японці, котрі переняли своє письмо від Хінців. Тільки часом відбігають від того правила і пишуть просто стовпчиками з гори на діл.

Египтяни писали ріжно. Се залежало від матеріялу, на котрім писали і як було вигіднїйше. Малювали що на стінї, то уставляли свої образці або в тім порядку, в якім пишемо ми нині, або з гори на на діл або з ліва в право. На папірусї, котрий мав вигляд довгих, вузких пасків, писали вони з гори на діл.

Иньші східні народи, як Сирийці, Фенікійці, Жиди, Перзи, Вавилонці, Араби і т. д. писали й пишуть ще в той спосіб, що зачинали з правого боку і клали стрічку в лївий бік. І таке письмо є мабуть ще найлекше, бо при писаню потребує рука меньшої праці, коли посуваєсть ся ся з права в ліво — до себе, як з лївого боку в правий — від себе.

Греки писали з початку так: Зачинали один рядок так як ми пишемо з ліва в право, а потім, щоби рука не вертала ся назад, писали слїдуючий рядок з права в ліво. Однак той спосіб писаня оказав ся невигідний і вони писали вже пізнїйше так, як ми пишемо.

З буквальним письмом, можна сказати, що осягнули люди найвисший степень письма. Воно дасть ся принoровити до кождої мови, кожду мову можна виразити тими 24 буквами. А вивченє тих букв не справляє так дуже великих трудностий. З винаходом паперу і друку, пишуть ся і друкують ся нині щоденно цілі гори книжок і часописий. З винаходом телеґрафу пишуть ся з полетом гадки дрібні стрічки в найдальших віддаленях нашої землі. За помочию осібного письма т. зв. стеноґрафії можна писати так скоро, як ми говоримо.

І чогож ще треба людям? Якаб була та зміна в письмі, котра наступила би в будучности? В який спосіб поступило би воно дальший крок в своїм розвою?

Зміна в письмі, дальший крок в його розвою бувби хиба такий, колиби винайдено письмо одно на цілий сьвіт, письмо, яке кождий чоловік міг би відчитати і зрозуміти його.

Дуже хосенне булоби тоді таке письмо.

Тоді пр. написавби щось Німець, а наш чоловік прочитавби і зрозумівби те написане, хочби не мав і найменшого понятя о німецькій мові. Так само якби й ми писали дещо, то з цілого сьвіта люди, якогоб вони не були народу, кождий би з них читав те написане і розумів в своїй рідній мові. Але поки що, ще дуже делекий той час і не скоро винайдуть люди таке письмо.

Справді застановлялись уже учені над таким всесьвітним письмом. Богато з них старались і винайти його. Але що більше — вони знайшли вже навіть те всесьвітне письмо — тільки ту захить ще одна біда: — того письма неможливо вивчитись звичайному чоловікови.

Таким власне всесьвітним письмом є письмо хінське. Як хтось вивчить усї значки того письма, то може не тільки читати, але й розуміти написане, хочби не знав анї одного слова із хінської мови.

Хінська держава є дуже велика і живе в ній около пятьсот міліонів людий. І не всї Хінці говорять однаковою мовою. Так пр. якби звів хто разом одного Хінця, котрий живе над морем, з иншим Хінцем котрий живе коло гір, що є тисячі миль віддалені від моря — і ті два Хінці зачали говорити до себе, то з них не розумівби один другого. А проте, якби котрий написав з них те, що хотів сказати, то другий не тільки прочитавби написане, але і зрозумівби його дуже добре. Але прочитає і зрозуміє написане в такій мові, якою сам говорить. Але возьмім ще більше яркійший примір. Виходить пр. в Пекінї, столиці Хін, букварь, котрий є друкований хінським письмом. В тім букварі є перше слово видруковане пр. „батько“. Те слово вимовляють по хінськи Пекінці „гу“. Той буквар розходить ся по цїлій державі „Сина Сонця“. Він дістаєсь ся і до тих Хінців, котрі живуть далеко від Пекіну, під горами. Їх мова вже богато ріжнить ся від мови тих Хінців, котрі живуть в Пекінї. Там вже батько не „гу“ але „пай“. Те слово прочитає в своїй мові зарівно дитина і в Пекінї як і в середині хінської держави. Дитина в Пекінї прочитає те перше слово і зрозуміє в своїй мові тай вимовить його „гу“, так само зрозуміє дитина з середини держави, тільки вимовить його вже в своїй мові не як „гу“ тільки „пай“.

Хінське письмо надавало би ся найлїпше на всесьвітне письмо — однак щож? — його неможливо навчити ся. Во те письмо складаєсь ся з вісімдесять тисяч знаків, котрих неможливо є вивчитись. Наше письмо складаєсь ся лише з двайцять чотирох значків-букв, а проте скільки трудности справляє їх виученє ся для наших дїтий!

Однак колись таки мусить прийти до того, що знайде ся ґеній-чоловік, котрий винайде всесьвітне письмо. Може навіть і незадовго, бо гадка людська не спить, тільки все працює на поли поступу і винаходів.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Глова Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Організатор:
Ількo Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2110 КВІТ $900.00
на девятсот долярів, котрі п. Евдокія Сеник отримала як посмертну запомогу по мужу Михайлі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Богданувка 9-го лютого 1912.
Евдокія Сеник.
Сьвідки:
Іван Вересюк,
Микола Колодій.

Ч. 2111 КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Анна Титанич отримала як посмертну запомогу по мужу Юрію з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ветлина 14-го лютого 1912.
Анна Титанич.
Сьвідки:
Дмитро Олексишак,
о. Мих. Осідач, парох.

Ч. 2119 КВІТ $195.00
на сто девятьдесять пять долярів, котрі Бр. сьв. Йоана Хрестителя отримало як похор. кошта по Теклї Майкович з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Мікісport. Па. 29-го лютого 1912.
Матвій Фринцко.
Сьвідки:
Петро Сова,
Матвій Фринцко.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 48.
Мих. Лабеш предс.,
Матвій Фринцко, секр.

Ч. 2157 КВІТ $1277.50
на тисяч двіста сімдесять сім долярів 50 центів, котрі п. Фенна Хан отримала як посмертну запомогу по мужу Афтанасі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Лопез, Па. 19. лютого 1912.
Фенна Хан.
Сьвідки:
Стеф. Жондорак,
Андр. Стасяк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 257.
Михайло Сулич, предс.,
Іван Гойдич, секр.

Ч. 2158 КВІТ $122.50
на сто двайцять два долярів 50 центів, котрі місцевий уряд отримав як похор. кошта по Афтані Хан з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Лопез, Па. 19. лютого 1912.
Фенна Хан.
Сьвідки:
Стеф. Жондорак,
Андр. Стасяк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 257.
Михайло Сулич, предс.,
Іван Гойдич, секр.

Ч. 2165 КВІТ $90.00
на девятьдесять долярів, котрі місцевий уряд отримав як похор. кошта по Асафатї Лизак з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ансонія, Конн. 26. лютого 1912.
Лукач Журав.
Сьвідки:
Теодор Ціркот,
Филип Студент.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 10.
Ник. Журав, предс.,

Ч. 2198 КВІТ $500.00
на пятсот долярів, котрі п. Марія Когут отримала як посмертну запомогу по мужу Івані з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Вілінґ, В. Вірдж. 2-го марта 1912.
Марія Когут.
Сьвідки:
Алекс. Папа,
Филип Коршиняк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 56.
Мих. Пуцило, предс.,
Стеф. Грушкевич, секр.

Ч. 2202 КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Валерія Байорек отримала як посмертну запомогу по мужу Войтїх з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Гейзелтон, Па. 4. марта 1912.
Валерія Байорек.
Сьвідки:
Роман Онуфро,
Василь Луговей.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 85.
М. Мардиняк, предс.,
О. Шараварко, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 204. повідомляє, що місячний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 9-го марця о годині 8. вечером під ч. 117 Ave A. Явити ся мають всі члени, позаяк суть важні справи до полагоження. — Сентий Семен.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Тисьменица" від. 144. повідомляє своїх членів, котрі не явили ся на мітінґу дня 2-го марта, щоби зголосили ся з розметом до касієра, Д. Мотюка, під ч. 160 E. 3 ул. найдальше до 20-го марта. Пригадує ся членам, що мітінґи відбувають ся першої суботи кождого місяця. Також упрашає ся усіх звертати ся з усіми кореспонденціями тикаючими ся Товариства, до секретаря на адресу: A. Zubrytzki, 305 E. 3-rd St. — Уряд Товариства.

КІНҐСТОН, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 208. взиває своїх членів, аби кождий явив ся на квартальний мітінґ дня 17. марта. Неявившій ся член підпаде карі приписаній статутом. — М. Минкович, секр.

ТАЙЛОР, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 92. подає до відома своїм членам, що квартальний мітінґ відбуде ся 17. марця, на котрім контрольна комісія має здати рахунок ще за 1911 рік, котрого не скінчила на річнім мітінґу; кождий член безуслівно має ся явити. Неявившій ся член платить 50 ц. кари а урядник 1 дол. — Н. Ванкевич, секр.

ПОРК БОКЛЕЙ, ПА. Від. 223 повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбуде ся на дни 17-го марця. 1) Відділ взиває своїх членів щоби кождий безусловно явив ся. 2) Член довгуючий до місцевої каси і член невирівнавший свій довг, підпадає під постанови статута §§ від 229 до § 240. 3) Буде принимати ся нових членів без вступного до Відділу а до Р. Н. Союза після статутів. 4) Суть дуже важні справи як рішено 21-го січня 1912. 5) Член неявивший ся на мітінґу буде караний 1 дол. а урядник 2 дол. 6) Член довгуючий за 3 місяці розмет плачений Відділом і невирівнавший довгу по день 17. марця абсолютно єсть суспендований і не має права ні до Відділу ні Р. Н. Союза.

ДУКЕЙН, ПА. Бр. сьв. Стефана від. 268 подає до відомости, що почавши від тепер місячні мітінґи будуть відбувати ся в кожду другу неділю в місяци о 2 ій год по пол. Слідуючий мітінґ відбуде ся 10-го марта с. р. о 2-ій год. по пол. Кожний член мусить бути присутний. — Н. Гришо, сєр.

СВОВРС, ПА. Бр. сьв. Арх. Мих. від. 197 подає до відомости, що на 1912 рік зістав вибраний уряд як слідує: Н. Господар, предс.; А. Сухань, зст. прс.; А. Лужецький, секр.; Н. Іваніцький, з. сер.; Л. Лазор, кас.; М. Саксон і С. Гостинський контр.; Я. Квачан, дов. хор.; М. Стецко, капітан; дверник після виказу членів. Новий уряд повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 17. с. м., на котрім повинен кождий явити точно о 2 і т год. пол. Члени довгуючі і не вирівнав ші своїх довгів будуть суспендовані. — Анд. Лужецький, секр. Box 117, Swoyers, Pa. Luz. Co.

ЗМІНА АДРЕСИ.

Сим подаю до загального відома інтересуючим, що моя теперішна адреса слідуюча:
Михайло Угорчак,
276 — 1st Ave. cor. 16. Str., N. Y. City.

Конкурс.

Руська громада в Carteret, N. J. яка з Perth Amboy творить одну галицьку парохію пошукує сею дорогою дякоучителя, який мігби провадити школу дїгей і умів подбати про сьпів і представленя театральні.
Rev. Joseph Czaplinsky
167 Hall Ave., Peth Amboy, N. J.

Пошукую свого сина Андрея Беркія, з села Чернева, Рогатинського повіту; має 29 літ, росту середного, чорні очи бороду і вуси голив. Остатний плейс, де він робив, називає ся Ticonderoga, N. Y. В першій половині падолиста мав виїхати на роботу десь до ліса. Хто би знав де він находить ся, прошу дати знати на адресу: Micael Berky, c|o Rev. A. G. Muryn, 625 N., 6th Street, Newark, N. J.

Денис Матвіїв пошукує в важній справі знакомого, Петра Сталенного з Ракового Кута; перебував якийсь час в Сиракюз, Н. Й. Прошу, щоб він зголосив ся до мене листовно, щоб потом не пожалував. — Dynys Matwijiw, 1329 Burnet Ave., Sycuse, N. Y.